

Politiske forhold, sikkerhedssituationen og menneskerettighedsforhold i Afghanistan

Rapport fra fact-finding mission til Islamabad og Peshawar, Pakistan og Kabul, Afghanistan

5.-19. maj 2002

Udlændingestyrelsen og Dansk Flygtningehjælp

Indholdsfortegense

ANVENDTE FORKORTELSER.....	4
I. INDLEDNING	6
I. 1 DEN SENESTE UDVIKLING I AFGHANISTAN	7
I. 2 KOMMISSORIUM FOR FACT-FINDING MISSION TIL PAKISTAN/ AFGHANISTAN	8
II. POLITISKE FORHOLD	11
II. 1 INTERIM ADMINISTRATIONENS UDØVELSE AF POLITISKE OG ADMINISTRATIVE FUNKTIONER ...	11
II.1.1 Politiske forhold generelt	11
II.1.2. Udøvelse af politiske og administrative funktioner i Kabul/ den øvrige del af landet, herunder landdistrikterne	12
II.1.3 Den uafhængige kommission, som skal afholde Loya Jirga i løbet af sommeren 2002. Kommissionens sammensætning og dens støtte fra forskellige grupper i samfundet.....	14
II. 2 EVT. ORGANISEREDE POLITISKE KONFLIKTER	19
II.2.1 Forholdene for personer med tilknytning til politiske partier/grupperinger og evt. konflikter begrundet i fortidige opgør.....	19
II.2.2 Evt. nye konflikter opstået efter interim administrationens indsættelse.....	24
II. 3 FORHOLDENE FOR PERSONER MED TILKNYTNING TIL DET TIDLIGERE KOMMUNISTISKE STYRE	25
II. 4 EVT. FORHANDLINGER OM AMNESTI	26
III. SIKKERHEDSFORHOLD	28
III. 1 SIKKERHEDSSITUATIONEN GENERELT I LANDET	28
III. 2 REGIONALE FORSKELLE I SIKKERHEDSSITUATIONEN	29
III.2.1 Kabul.....	29
III.2.2 Syd-øst.....	31
III.2.3 Syd.....	32
III.2.4 Vest.....	32
III.2.5 Nord.....	32
III.2.6 Den centrale region - Hazarajat.....	33
III. 3 TILSTEDEVÆRELSE AF KRIGSHERRER	33
III. 4 REKRUTTERING AF SOLDATER, HERUNDER TVANGSMÆSSIG REKRUTTERING.....	33
III. 5 GENEREL LOV OG ORDEN.....	34
III. 6 DEMOBILISERING.....	34
IV. MENNESKERETTIGHEDSFORHOLD.....	36
IV. 1 MENNESKERETTIGHEDSSITUATIONEN GENERELT	36
IV.1.1. Sociale og økonomiske forhold	36
IV. 2 ETNISKE GRUPPER	39
IV.2.1 Forfølgelse på baggrund af etnicitet, evt. regionale forskelle.....	39
IV. 3 KVINDERS FORHOLD	42

IV.3.1 Generelt om forholdene for kvinder	42
IV.3.2 Ministeriet til varetagelse af kvinders forhold (Ministry of Women's Affair), funktion og indflydelse	44
IV.3.3 Forholdene for enlige kvinder (inklusive forsørgere), herunder adgang til arbejde/bolig/lægehjælp	44
IV.3.4 Tvangsægteskaber	45
IV. 4 BEVÆGELSESFRIHED	45
IV.4.1 Er der fri bevægelighed mellem Kabul og resten af landet.....	45
IV.4.2 Er der fri bevægelighed i andre områder af landet	45
IV. 5 YTRINGSFRIHED	46
IV.5.1 Kan folk der er i opposition til/forholder sig kritisk til interim administrationen frit ytre sig.....	46
IV.5.2 Er medier kontrolleret.....	46
V. DOKUMENTUDSTEDELSE	47
VI. UD- OG INDREJSEFORHOLD.....	49
VI. 1 REPATRIERING	49
KONSULTEREDE PERSONER, ORGANISATIONER OG MYNDIGHEDER.....	51
BILAG 1: KORT OVER AFGHANISTAN	56
BILAG 2: KORT MED SENESTE SIKKERHEDSOPDATERING.....	57
BILAG 3: KORT OVER MINEBELAGTE OMRÅDER	58
BILAG 4: PRESSEMEDDELELSE FRA ACBAR AF 12. MAJ 2002	59
BILAG 5: BONN-AFTALEN	61

Anvendte forkortelser

ACBAR:	Agency Coordinating Body for Afghan Relief
A.I.A.:	Afghanistan Interim Administration (Den midlertidige regering)
AIMS:	Afghanistan Information Management Service
CCA:	Cooperation Centre for Afghanistan
DACAAR:	Danish Committee for Aid to Afghan Refugees
FN:	Forenede Nationer
ICG:	International Crisis Group
ICRC:	International Committee of the Red Cross
IDP:	Internally Displaced Person
IOM:	International Organization for Migration
IRIN:	Integrated Regional Information Networks (del af FN's kontor for koordinering af humanitære opgaver (UNOCHA))
ISAF:	International Security Assistance Force
KHAD:	Khidamat-i-Ittala'at-i-Dawlati (Ministeriet for Statens Sikkerhed under det kommunistiske styre i Afghanistan)
MDM:	Médecins du Monde
MSF:	Médecins Sans Frontières
NGO:	Non-Governmental Organization
PDPA:	People's Democratic Party of Afghanistan (det tidligere afghanske kommunistparti)
RAWA:	Revolutionary Association of the Women of Afghanistan
SAMA:	Sazman-i-Azadibakhsh-i-Mardum-i-Afghanistan (en maoistisk organisation)
SCA:	Swedish Committee for Afghanistan
UIFSA:	United Islamic Front for the Salvation of Afghanistan (Den nordlige Alliance)
UN:	United Nations
UNAMA:	United Nations Assistance Mission to Afghanistan
UNHCR:	United Nations High Commissioner for Refugees

UNICEF: United Nations Children's Fund

WCRWC: Women's Commission for Refugee Women and Children

WFP: World Food Programme

I. INDLEDNING

Antallet af asylansøgere fra Afghanistan har de senere år udgjort en stor andel af det samlede antal asylansøgere i Danmark – i 2001 cirka 25% - svarende til godt 2.000 registrerede asylansøgere.

Den seneste udvikling i Afghanistan har betydet, at Udlændingestyrelsen satte behandlingen af asylsager fra afghanske statsborgere i bero fra og med den 12. januar 2002, idet der ikke forelå sikre baggrundsplysninger om aktuelle forhold i Afghanistan. For at tilvejebringe aktuelle oplysninger om forholdene i Afghanistan besluttede Udlændingestyrelsen i samarbejde med Dansk Flygtningehjælp at gennemføre en fact-finding mission til Afghanistan og Pakistan.

Udlændingestyrelsen og Dansk Flygtningehjælp har tidligere gennemført to missioner med henblik på at undersøge asylrelevante forhold i Afghanistan. I november 1997 fandt en mission sted ind i Afghanistan med besøg i Jalalabad, Kabul, Kandahar, Herat og Bamian, og i januar 2001 gennemførtes en mission til Pakistan, da der på daværende tidspunkt herskede en del usikkerhed om, hvorledes sikkerhedssituationen i Afghanistan ville udvikle sig i forbindelse med vedtagelsen af nye FN-sanktioner mod Taleban-styret den 19. december 2000. Det bemærkes, at FN-organisationer samt internationale og nationale NGO'er, der arbejder inde i Afghanistan, på daværende tidspunkt havde hovedkontorer enten i Islamabad eller Peshawar i Pakistan, som var missionens rejssemål.

Missionen fandt sted fra den 5. maj til den 19. maj 2002. Delegationen besøgte Islamabad og Peshawar i Pakistan, hvor en del af de internationale organisationer og NGO'er fortsat har deres hovedkvarterer. I Afghanistan var missionen afgrænset til Kabul, dels fordi de sikkerhedsmæssige forhold uden for Kabul under planlægningen ikke kunne vurderes, dels af logistiske årsager. Derudover skal missionen ses som første etape af flere missioner, idet en senere mission planlægges gennemført til andre områder af Afghanistan. Dette vil blandt andet afhænge af udviklingen efter afholdelsen af "Emergency" Loya Jirgaen, en traditionel forsamling af ældre stammeledere, medio juni 2002 og indsættelsen af overgangsregeringen.

Samtlige af de kilder missionen havde møde med understregede, at den fremtidige situation i Afghanistan vil afhænge af, om Loya Jirgaen bliver vellykket, herunder om den munder ud i dannelsen af en overgangsregering med tilstrækkelig repræsentation af de forskellige etniske og politiske grupper. Oplysningerne i denne rapport er indsamlet cirka en måned før Loya Jirgaens afholdelse og skal ses i denne sammenhæng.

Efter missionens hjemkomst fremkom der den 29. maj 2002 oplysninger fra IRIN om drab på otte kandidater til Loya Jirgaen – fire i den sydlige provins Kandahar, en i Kabul og tre i den centrale provins Ghor. Derudover var der fra samme kilde oplysninger om tilbageholdelse af Loya Jirga-medlemmer i Herat og i Konar-provinsen.

Flere af de adspurgte kilder påpegede endvidere, at mange af de informationer, der kommer frem om Afghanistan er meget Kabul-orienteret, og at situationen i Kabul ikke kan ses isoleret fra resten

af landet, idet stabiliteten i Kabul også afhænger af den politiske og sikkerhedsmæssige udvikling i andre områder.

Der er tilstræbt en vis bredde i kildegrundlaget, således at såvel internationale uafhængige organisationer som lokale organisationer, er blevet inddraget. Dertil er der indhentet baggrundsplysninger om kilderne fra relevante organisationer og samarbejdspartnere i Afghanistan og Pakistan. Vedrørende kildevalget bemærkes endvidere, at dette i nogen grad er præget af det faktum, at de organisationer, der er engageret i Afghanistan, såvel inde i landet som i Pakistan, fortrinsvis er bistandsorienterede og følgelig ikke konkret orienterede mod monitorering af menneskeretlige spørgsmål. I forhold til NGO'erne, er det således kun den lokale afghanske NGO Cooperation Centre for Afghanistan (CCA), der direkte arbejder med monitorering af menneskerettigheder. Derudover har missionen efter hjemkomsten kontakttet UNHCR's hovedkvarter i Genève med henblik på at få en afklaring af essentielle spørgsmål, som det ikke var muligt at få konkrete svar på under missionen. Det fremgår af rapporten, hvilke informationer, der kommer fra UNHCR-Genève.

I. 1 Den seneste udvikling i Afghanistan

Indtil efteråret 2001 kontrollerede Talebanbevægelsen 90-95% af Afghanistan, mens Den nordlige Alliance (UIFSA)¹, som var i opposition til Taleban, kontrollerede resten af landet, fortrinsvis det nordøstlige område.

Den 7. oktober 2001 indledte en international koalitionsstyrke ledet af USA en militær aktion i Afghanistan med det formål at vælte Taleban-regimet og eliminere al-Qaeda-netværket i Afghanistan. De amerikanske styrker samarbejdede med anti-Taleban styrker fra Den nordlige Alliance og andre lokale grupper i det sydlige Afghanistan². I midten af november var Taleban blevet fjernet fra magten og havde trukket sig tilbage fra Kabul til de syd og sydvestlige områder af Afghanistan. I slutningen af januar 2002 blev den sidste Taleban-modstand i Kandahar overvundet af amerikanske tropper, da de angreb og dræbte en gruppe på 6 talebansoldater, som havde barrikaderet sig i en hospitalsbygning³. Der er dog fortsat kampe i det syd-østlige område af Afghanistan, hvor Taleban-styrker og styrker tilhørende al-Qaeda-organisationen menes at befinde sig.

Med støtte fra det internationale samfund indledtes forhandlinger om dannelsen af en provisorisk regering i Afghanistan under FN's ledelse i Bonn i slutningen af november 2001. De fire fraktioner, som deltog i diskussionerne var Den nordlige Alliance, Rom-gruppen, som er loyale over for den tidligere konge Zahir Shah samt Peshawar-gruppen og Cypren-gruppen, som er mindre afghanske eksil-grupper og inkluderer en blanding af etniske grupper. Et betydeligt gennembrud kom den 3. december 2001, da den tidligere præsident Burhanuddin Rabbani accepterede en liste med kandidater, som skulle lede den midlertidige regering. Rabbani, som havde været anerkendt af FN

¹ Den nordlige Alliance er en gruppering af fortrinsvis etniske tajikker, uzbekere og fraktioner af hazaraer, som kæmpede sammen mod Taleban. Den nordlige Alliance er også kendt som United Islamic Front for the Salvation of Afghanistan (UIFSA)

² U.S. Department of State, Afghanistan - Country Reports on Human Rights Practices 2001, March 2002.

³ Keesing's Record of World Events, News Digest for January 2002, p. 44554

som en *de jure* præsident for Afghanistan gennem Talebans regeringstid, havde ellers modsat sig, at udnævnelsen af kandidater til den fremtidige regering skulle foregå i Bonn, men argumenterede i stedet for at det skulle finde sted i Afghanistan efter nærmere forhandlinger efter Bonn-mødet. I løbet af forhandlingerne i Bonn blev Rabbanis synspunkter mere isolerede og mødte modstand fra andre fraktioner, herunder også nogle delegater fra Den nordlige Alliance.⁴

Den 5. december 2001 blev den såkaldte Bonn-aftale underskrevet og en midlertidig regering blev dannet med Hamid Karzai som leder. Den midlertidige regering, som består af 30 medlemmer blev officielt indsat den 22. december 2002. (For en oversigt over medlemmerne af den midlertidige regering henvises til bilag 5). Den midlertidige regering skal fungere i seks måneder frem til den 22. juni 2002, hvorefter magten vil blive overgivet til en overgangsregering. Bonn-aftalen indeholdt også en aftale om, at der skulle dannes en speciel uafhængig kommission, som skulle have ansvaret for at organisere og implementere procedurerne for afholdelse af en såkaldt "Emergency" Loya Jirga. Loya Jirgaen skal beslutte strukturen for og ledelsen af en overgangsregering. Ifølge Bonn-aftalen skal der inden for en 18 måneders periode efter overgangsregeringens indsættelse afholdes en "Forfatnings-Loya Jirga" med det formål at vedtage en ny forfatning for Afghanistan. Derudover skal der inden for en to-års periode efter afholdelsen af "Emergency" Loya Jirgaen i juni 2002 afholdes frie valg i Afghanistan med henblik på at danne en fuldt repræsentativ regering.

Navne på Loya Jirga-kommissionens medlemmer blev offentliggjort i slutningen af januar 2002. De blev udvalgt af FN efter konsultation med en række intellektuelle, grupper fra civilsamfundet, religiøse og politiske ledere og medlemmer af den midlertidige regering. De 21 medlemmer i kommissionen blev udvalgt fra forskellige etniske og religiøse grupper og inkluderer blandt andet tre kvinder. I slutningen af marts 2002 blev det offentliggjort, at Loya Jirgaen skulle afholdes fra den 10. til den 16. juni 2002.⁵

Der blev ligeledes i Bonn truffet beslutning om at indsætte en international sikkerhedsstyrke med FN-mandat for at afmilitarisere Kabul og stabilisere sikkerhedssituationen i hovedstaden. En endelig aftale om en sådan styrke blev undertegnet i Kabul i januar 2002. Styrken ledes af Storbritannien og består af ca. 4.500 mand.

I. 2 Kommissorium for fact-finding mission til Pakistan/ Afghanistan

Missionen indhentede oplysninger og foretog undersøgelser i henhold til følgende kommissorium:

II. POLITISKE FORHOLD

II. 1 Interim administrationens udøvelse af politiske og administrative funktioner

- I Kabul/ den øvrige del af landet, herunder landdistrikterne
- Den uafhængige kommission, som skal afholde Loya Jirga i løbet af sommeren 2002 .
Kommissionens sammensætning og dens støtte fra forskellige grupper i samfundet

II. 2 Evt. organiserede politiske konflikter

⁴ Keesing's Record of World Events, News Digest for December 2001, p. 44504

⁵ *AFGHANISTAN ASSESSMENT*, U.K. Home Office, Country Information and Policy Unit, April 2002

II. 2. 1 Forholdene for personer med tilknytning til politiske partier/grupperinger og evt. konflikter begrundet i fortidige opgør

- Hezbe-Wahdat's position i dag og forholdene for personer med nuværende og tidligere tilknytning – i Kabul/ andre områder
- Junbesh-e-Melli's (Dostum's) position i dag og forholdene for personer med nuværende og tidligere tilknytning – i Kabul/ andre områder
- Jamiat-i Islami's position i dag og forholdene for personer med nuværende og tidligere tilknytning – i Kabul/ andre områder
- Taleban – position og indflydelse i dag, herunder placering af tidligere indflydelsesrige Taleban-medlemmer og situationen for tidligere "menige" medlemmer
- Evt. andre politiske grupperinger (SAMA, Solhe-gozaang)

II. 2. 2 Evt. nye konflikter opstået efter interim administrationens indsættelse

II. 3 Forholdene for personer med tilknytning til det tidligere kommunistiske styre

- Tidligere medlemmer af PDPA og KHAD
- Personer som har uddannet sig i det tidligere Sovjet
- Personer som er gift med tidligere Sovjet-borgere
- Familiemedlemmer (specielt sønner) af tidligere PDPA/KHAD medlemmer
- Børn som har haft længerevarende ophold i Sovjet

II. 4 Evt. forhandlinger om amnesti

- Hvilke grupper vil være omfattet?

III. SIKKERHEDSFORHOLD

III. 1 Sikkerhedssituationen generelt i landet:

- Regionale forskelle i sikkerhedssituationen:
- Evt. tilstedeværelse af lokale militser ("war lords") og deres rolle i forskellige egne af landet, herunder rekruttering og evt. tvangshvervning til nuværende lokale militser/mujaheddin grupper
- Generel lov og orden situation/ lovløshed (banditvirksomhed etc.)
- Demobilisering/afvæbning
- Miner

IV. MENNESKERETTIGHEDSFORHOLD

IV. 1 Menneskerettighedssituationen generelt:

- Sociale og økonomiske forhold:
- Adgang til bolig/jord/arbejde for folk der vender tilbage

IV. 2 Etniske grupper:

- Forekommer forfølgelse på baggrund af etnicitet, evt. regionale forskelle:
 - pashtuner – identificering med Taleban?
 - evt. andre etniske grupper (Kuchis), der er i risiko for forfølgelse

IV. 3 Kvinders forhold:

- Ministeriet til varetagelse af kvinders forhold (Ministry of Women's Affairs), funktion og indflydelse
- Forholdene for enlige kvinder (inklusive forsørgere), herunder adgang til arbejde/bolig/lægehjælp
- Tvangsægteskaber

IV. 4 Bevægelsesfrihed:

- Er der fri bevægelighed mellem Kabul og resten af landet
- Er der fri bevægelighed i andre områder af landet

IV. 5 Ytringsfrihed:

- Kan folk der er i opposition til/ forholder sig kritisk til interim administrationen frit ytre sig
- Er medier kontrolleret

V. DOKUMENTUDSTEDELSE

VI. UD- OG INDREJSEFORHOLD

II. POLITISKE FORHOLD

II. 1 Interim administrationens udøvelse af politiske og administrative funktioner

II.1.1 Politiske forhold generelt

Koordinatoren for UNAMA's "Civil Affairs"-afdeling oplyste, at der efter Taleban-regimets fald ikke længere er en forenende faktor i Afghanistan, og at der er sket en fragmentering af landet i lighed med tidligere i historien. Pashtunerne, som udgør den største etniske gruppe i Afghanistan, er i denne forbindelse blevet sat ud af spillet. Den nye politiske situation er Bonn-aftalen. Bonn-aftalen er ifølge kilden lavet i USA med en lille fraktion af Den nordlige Alliance (UIFSA)⁶, kendt som Pansjir-fraktionen⁷. Det faktum, at Kabul blev indtaget allerede før Bonn-forhandlingerne indledtes, gav denne fraktion og specielt indenrigsministeren – Qanooni – ekstra styrke til at gøre sig gældende i Bonn. Samtidigt blev andre især pashtunske grupper - herunder den såkaldte Rom-gruppe med den tidligere konge Zahir Shah, Cypren-gruppen og Peshawar-gruppen - svagere. Udover regeringslederposten blev også finansministerposten fordelt til pashtunere, som tilhører Rom-gruppen og kredsen omkring den tidligere konge, men Pansjir-tajikkerne sidder på de tre vigtigste poster i regeringen – Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet samt Indenrigsministeriet. De to sidstnævnte ministerier repræsenterer den "væbnede" del af regeringen, idet de har den reelle kontrol med militæret, politiet og efterretningsvæsenet. Den midlertidige regering (Afghanistan Interim Administration – A.I.A.) er således ubalanceret til fordel for pansjirerne, og der gøres ifølge koordinatoren en stærk indsats for at gøre Afghanistan til en tajik-stat. Tajikkerne repræsenterer mellem 20 og 25% af befolkningen, og en sådan regering vil ifølge koordinatoren aldrig blive bredt accepteret. Afghanistan har historisk altid været en pashtun-stat. Dertil kommer, at USA ifølge koordinatoren spiller en afgørende rolle for de nye regionale magtstrukturer i Afghanistan. USA er gået ind i Afghanistan under den globale strategi baseret på krig mod terrorisme, og er hovedsagelig interesseret i at bekæmpe Taleban og al-Qaeda. I denne kamp har de skabt lokale alliancer med pashtunere, som har modtaget våben, uniformer og penge, og de er på denne måde med til at opbygge nye regionale magtstrukturer i Afghanistan.

Direktøren for International Crisis Group (herefter ICG) vurderede, at der fortsat er borgerkrig i Afghanistan mellem de forskellige krigsherrer, som kontrollerer hver deres lokale områder. ICG påpegede ligeledes, at den midlertidige regering er dannet i Bonn og ikke i Afghanistan. ICG påpegede endvidere, at den pashtunske repræsentation i den midlertidige regering (A.I.A.) er begrænset, og at specielt posterne i nøgleministerierne som Forsvars- og Indenrigsministeriet er

⁶ Den nordlige Alliance er en gruppering af fortrinsvis etniske tajikker, uzbekere og fraktioner af hazaraer, som kæmpede sammen mod Taleban. Den nordlige Alliance er også kendt som United Islamic Front for the Salvation of Afghanistan (UIFSA)

⁷ Den såkaldte Pansjir-fraktion udgøres af et "triumvirat" af forsvarsministeren Muhammad Qassem Fahim, indenrigsministeren Yunus Qanooni, og udenrigsministeren Abdullah Abdullah, der tilhører det fortrinsvis tajik dominerede Jamiat-i-Islami parti og har deres styrke i Pansjir-dalen nord for Kabul.

fordelt til fordel for tajikkerne. Spørgsmålet om overgangsregeringen (Transitional Government) efter valget i juni måned 2002 vil afspejle de forskellige etniske grupper, herunder om pashtunerne vil blive tilstrækkeligt repræsenteret, er afgørende for overgangsregeringens politiske magt. Det er i denne forbindelse ikke kun et spørgsmål om antallet af pladser fordelt til de etniske grupper, men et spørgsmål om, hvem der vil få de forskellige nøglepositioner. ICG vurderede, at lederen af den midlertidige regering, Hamid Karzai er dedikeret, men har en vanskelig opgave, idet han er afhængig af støtte fra sit bagland. Kongens tilbagevenden har skabt en ny spænding og har ifølge ICG ikke vist sig at være et symbol på forening. Det pashtunske samfund i de østlige og sydlige områder af Afghanistan står i dag splittet.

Seniorrådgiveren for ACBAR fandt, at lederen af den midlertidige regering, Hamid Karzai ikke har nogen egentlig magtbase. Politisk har Karzai i visse tilfælde vist sig at være i stand til at bygge broer mellem etniske grupper, men der er fortsat indbyrdes kampe mellem de forskellige etniske grupperinger om magten, hvor især pashtunerne føler sig marginaliserede. Derudover udtrykte seniorrådgiveren bekymring for, at forsvarsministeren ikke har tilstrækkelig politisk modenhed til at forhandle og indgå kompromisser. Seniorrådgiveren vurderede, at Karzai ikke har tilbragt tilstrækkelig af sin tid med at rejse rundt i landet, men at han derimod har tilbragt megen tid i udlandet. Det faktum, at der har vist sig at være en træghed i implementeringen af den internationale bistand, som Karzai har forsøgt at mobilisere, har ikke ligefrem støttet hans position. Tværtimod er der ifølge kilden blandt afghanerne opstået frustrationer over de mange udenlandske repræsentanters tilstedeværelse i Kabul, uden at der er kommet gang i synlige aktiviteter. Seniorrådgiveren var af den opfattelse, at Karzai vil være i stand til at gøre en forskel i Afghanistan, hvis afghanerne ikke ender med at opfatte ham som en person, der er ”plantet” af udlandet.

Direktøren for DACAAR pegede ligeledes på, at en væsentlig faktor for de lokale krigsherrer fortsatte loyalitet over for Karzai og den siddende regering i Kabul vil være, at der for alvor kommer gang i implementeringen af den udenlandske bistand, som Karzai har appelleret til det internationale samfund om at modtage. Direktøren for DACAAR vurderede, at det på denne måde ville være muligt for regeringen at købe sig til en vis loyalitet i form af en såkaldt ”fredsdividende”. Hvis de lokale krigsherrer på denne måde tilgodeses med projekter, vil der være en mulighed for, at de kunne udvikle sig fra såkaldte ”warlords” til ”aidlords”. Direktøren for DACAAR påpegede i denne forbindelse, at donorerne er tilbageholdende med at frigive bistandsmidler, indtil der er skabt en stabilitet, men på den anden side er stabiliteten forbundet med bistanden. Direktøren for DACAAR pegede også på, at de største problemer med at opnå politisk støtte til den siddende regering, ligger i de pashtunske områder af Afghanistan, fordi pashtunerne i forhold til den nuværende regerings sammensætning med pansjir-tajikker på de tre væsentlige poster – Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Indenrigsministeriet – føler sig marginaliserede.

II.1.2. Udøvelse af politiske og administrative funktioner i Kabul/ den øvrige del af landet, herunder landdistrikterne

UNHCR-missionen i Afghanistan understregede at udøvelsen af politiske og administrative funktioner i Afghanistan i dag skal vurderes på baggrund af, at landet har været i krig i 23 år, og at der kun er gået fire måneder siden Bonn-aftalens ikrafttræden. Opbygningen af en nation, herunder en national hær og en politistyrke skal derfor først til at begynde og vil tage et stykke tid.

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling påpegede ligeledes, at Afghanistan har været i krig i snart 24 år, og at der i øjeblikket er et administrativt kaos i Afghanistan. Der er i øjeblikket ingen administrative beslutninger på distriktsniveau, som styres fra Kabul.

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA, oplyste at den centrale regering ikke er særlig stærk og ikke har nogen autoritet uden for Kabul, hvor den reelle kontrol udøves af lokale krigsherrer. En opbygning af regeringsinstitutioner skal først til at begynde, og indtil videre har hovedopgaven været at skabe fred og få en politisk magt på plads. Der mangler blandt andet et retsvæsen og opbygningen af en national politistyrke.

Ifølge den norske ambassadør mangler administrationen generelt kvalificeret personale, og der er behov for en betydelig kapacitetsopbygning. Der skal således nu indsættes ressourcer i nogle ministerier, som skal opbygge embedsværket. FN-systemet betaler i øjeblikket lønninger til hele administrationen – også i provinserne. Den midlertidige regering (Afghanistan Interim Administration) dækker i øjeblikket 20% af driftsbudgettet gennem opkrævning af skatter, herunder blandt andet import afgifter, afgifter i forbindelse med anden handel og afgifter på visa. Det internationale samfund har været overrasket over, at denne del af administrationen allerede fungerer, og at skatteindtægterne fra provinserne når frem til centraladministrationen. Hvis der for alvor kommer gang i de kommercielle flyselskabers overflyvning af landet, vil det yderligere indbringe betydelige indtægter til regeringen på daglig basis.

Den norske ambassadør oplyste endvidere, at der er igangsat en betydelig indsats på uddannelsessektoren, og at der er etableret et samarbejde mellem UNICEF og de afghanske myndigheder for at genåbne grundskoler (1.-5. klassetrin). Det vurderes, at mellem 1,5 og 2 millioner børn er tilbage i skolerne, og det gælder både drenge og piger. Ifølge den norske ambassadør er der en tilsvarende indsats på sundhedssektoren, men den er hovedsageligt baseret på assistance fra NGO'er.

Direktøren for Cooperation Centre for Afghanistan (CCA) bemærkede, at der i dag ikke er nogen central magt i Afghanistan, men at det er det såkaldte "B52-syndrom" (forstået som USA's militære kontrol), der reelt kontrollerer landet. Der er i dag ingen autoritet, der kan udpege lokale guvernører eller embedsmænd på provinsniveau uden at konsultere de lokale magthavere, hvilket ifølge CCA's direktør reelt er "dem der regerer med geværer". CCA's direktør oplyste endvidere, at der udstedes retningslinier for provinsmyndighederne fra Kabul, men at det er den lokale kommandant, der fortolker deres anvendelse.

Direktøren for International Crisis Group (ICG) påpegede ligeledes, at den politiske magt efter Taleban-regimets fald udøves af lokale kommandanter, og at der reelt ikke eksisterer et centralt lederskab i Afghanistan i dag. Derudover er der ingen gældende love og ikke noget fungerende retsvæsen.

Lederen af OXFAM var også af den opfattelse, at regeringens indflydelse generelt ikke når ned på provinsniveau i Afghanistan i dag, og at man ikke finder repræsentanter fra den midlertidige regering i landområderne. Derudover bliver der i øjeblikket ikke udbetalt lønninger til embedsmænd på provinsniveau. Lederen af OXFAM fandt, at de nordlige områder i Afghanistan er mere kontrolleret fra Kabul end resten af landet.

Lederen af Médecins Sans Frontières (MSF) var af den opfattelse, at der aldrig har været en central regering i Afghanistan - hverken nu eller tidligere – og at det vil tage mindst en til to generationer at få en sådan på plads. De nuværende administrative funktioner begrænser sig til opkrævning af skatter, og den midlertidige regering har en vis indflydelse i den nord-østlige del af Afghanistan. Lederen af MSF påpegede ligeledes, at Afghanistan i dag kontrolleres af det såkaldte "B52-syndrom". Derudover er det de lokale magthavere, der regerer. Som eksempel nævnte lederen af MSF, at centralregeringen ikke havde været i stand til at udpege lokale guvernører i alle provinser, idet der var kommet protester fra lokale magthavere. Endvidere nævnte han, at der ligeledes i forbindelse med udpegning af den lokale ledelse af sundhedsministeriet i Bamian-provinsen var opstået konflikter mellem centraladministrationen og de lokale magthavere, hvilket havde resulteret i, at regeringen måtte trække deres kandidat tilbage og acceptere de lokale magthaveres kandidat, som tilhører den etniske hazara-gruppe. Lederen af MSF påpegede også, at det øverste lag af ansatte i ministerierne er direkte udvalgt af ministeren selv på en sådan måde, at de ansatte stammer fra samme etniske gruppe og samme provins som ministeren.

Direktøren for ACBAR oplyste, at den midlertidige regering har en indflydelse, men ikke en egentlig kontrol. Som eksempel nævnte han, at hele det vestlige område kontrolleres af guvernøren i Herat, Ismael Khan. Regeringen ønsker at gøre sin indflydelse gældende ned på provinsniveau, men det kræver en opbrydning af lokale krigsherrers magt. Regeringen har gode intentioner, men vanskeligheder med at udføre dem. Spørgsmålet er også, om der er kapacitet på provinsniveau til at udføre dem. Direktøren for ACBAR oplyste endvidere, at kapaciteten i den midlertidige regering er meget forskellig, nogle ministerier fungerer, men f.eks. er sundhedssektoren afhængig af meget væsentlige inputs fra en enkelt NGO – den svenske Afghanistan-komité (SCA) - og uddannelsessektoren drives ligeledes fortrinsvis af NGO'er.

Seniorrådgiveren for ACBAR påpegede, at der vil gå lang tid, før regeringen kan manifestere sin styrke. Der er f.eks. ikke nogen nedskrevne love, og der mangler derudover både et kommunikationssystem og et bankvæsen. I øjeblikket er det FN-organisationerne, der udfører regeringens jobs, og der sker ifølge seniorrådgiveren ikke nogen kapacitetsopbygning i statsadministrationen. Der udbetales ifølge kilden ikke lønninger til statsansatte på lavere niveauer. Som eksempel nævnte hun, at der nu er 1,5 millioner børn tilbage i skolerne, men for nylig (ca. en uge før missions besøg) havde der været en strejke blandt lærerne i Nangarhar-provinsen, fordi der ikke udbetales lønninger. FN-systemet betaler muligvis lønninger til administratorerne i ministerierne, men ifølge kilden når disse lønninger ikke ned på de lavere niveauer.

II.1.3 Den uafhængige kommission, som skal afholde Loya Jirga i løbet af sommeren 2002. Kommissionens sammensætning og dens støtte fra forskellige grupper i samfundet

II.1.3.1 Generelt om Loya Jirga-processen og den uafhængige kommission

Koordinator for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, der har Loya Jirga-processen som sit specialområde, oplyste, at Loya Jirga-kommissionen består af 21 medlemmer og er etnisk sammensat af syv pashtuner, seks tajikker, tre uzbekere, fire hazaraer og en turkmen. Der har ikke

været specielle kriterier for udvælgelsen af deltagere i forhold til de etniske grupper, og der er f.eks ingen repræsentanter fra Durani-pashtunerne.⁸

Koordinatoren forklarede endvidere, at valget til Loya Jirgaen foregår på distriktsniveau på baggrund af det estimerede befolkningstal. Koordinatoren oplyste, at der har været store diskussioner om det estimerede befolkningstal i Afghanistan i dag, specielt i forhold til de enkelte etniske grupper. Der har ikke været foretaget folketællinger siden 1971, og denne folketælling favoriserede pashtunerne så de udgjorde en gruppe på ca. 50%⁹. Det er samtidigt vurderet, at denne folketælling havde en fejlmargen på cirka 50%. Pashtunerne og andre etniske grupper vurderer deres egen befolkningsgruppe til at være meget større end de er, og hvis disse tal skulle lægges til grund, ville Afghanistans befolkning ifølge koordinatoren være på 70-80 millioner (i stedet for ca. 26 millioner). Derudover har der været diskussioner om distriktsinddelingen. Kommissionen har ifølge koordinatoren taget udgangspunkt i, at der i 1996 var 363 fungerende distrikter, og at der derudover er tilføjet enkelte nye, så der i alt er cirka 400 distrikter.

Valget til Loya Jirgaen foregår ifølge UNAMA's koordinator for Civil Affairs-afdeling i to runder. Først afholdes et møde på distriktsniveau, hvor der vælges en valgkomité. Dernæst vælger valgkomitéen ved hemmelig afstemning de endelige kandidater, hvis antal er afhængigt af distriktets størrelse, cirka 1000 i alt. Derudover vil der i Loya Jirgaen være deltagelse fra ministrene i den midlertidige regering og de 21 medlemmer fra Loya Jirga-kommissionen. 347 kandidater vil blive udpeget af kommissionen i konsultation med forskellige grupper af civilsamfundet, herunder folk fra universiteterne, religiøse ledere, kunstnere, NGO'er og andre fremtrædende grupper. Endelig vil kommissionen udpege 160 kvinder. Ifølge Bonn-aftalen skulle et *betragteligt* antal kvinder deltage i Loya Jirgaen. UNAMA påpegede, at de 160 kvinder repræsenterer cirka 11% af det samlede antal delegerede, hvilket man anså for at være fuldt tilfredsstillende, idet man på ingen måde burde sammenligne kvinders deltagelse i det politiske liv i Afghanistan med skandinaviske forhold. Derudover er der også indvalgt kvindelige repræsentanter i valgkomiteerne på distriktsniveau, især i de dari-talende shia-områder. Som eksempel nævnte UNAMA, at der i Herat er valgt fire kvindelige kandidater ud af 70. I de pashtunske områder vælges der i mindre omfang kvinder, men der er dog valgt en kvindelig kandidat i Kandahar.

En repræsentant for en international NGO oplyste, at der havde været en del kritik af kommissionen og dens beslutninger om at ændre på distriktsinddelinger, idet distriktsinddelingen i det sydlige pashtunske område havde resulteret i færre distrikter, mens det nordlige område havde fået flere distrikter.

Den norske ambassadør oplyste ligeledes, at processen er to-leddet med valg af valgpersoner, som vælger repræsentanterne til Loya Jirgaen – i alt 1501 personer, heraf 160 kvinder. Den norske ambassadør oplyste endvidere, at Loya Jirga-kommissionen har stor opmærksomhed og generelt har tilslutning i befolkningen, men at krigsherrerne ikke har tillid til processen. Ifølge den norske ambassadør har UNAMA udtalt, at dette kan opfattes positivt, fordi det viser, at processen ikke

⁸ Durani-pashtunerne er en af de to pashtunske hovedklaner i Afghanistan. Den anden kaldes Ghilzai pashtuner.

⁹ FN har estimeret de største etniske grupper i Afghanistan på følgende måde: pashtunere 38%, tajikker 25%, hazaraer 20% og uzbekere 12%, ref. *The Loya Jirga: One Small Step Forward?* International Crisis Group, Kabul/Brussels, 16 May 2002

indtil nu har været påvirket af krigsherrernes holdning. Kommissionen er uafhængig og udpeget af FN-systemet. De afghanske myndigheder har ingen direkte kontakt til kommissionen, heller ikke den midlertidige regerings formand, Hamid Karzai. Krigsherrerne, som dominerer de forskellige områder af Afghanistan, har været indkaldt til en briefing i Kabul om processen for at sikre, at informationerne om processen når ud til alle områder.

Direktøren for ACBAR vurderede, at folk i Kabul er rimeligt fortrolige med og har tillid til Loya Jirga processen, men at det er tvivlsomt, om det også gælder områder uden for Kabul. Samme kilde fandt, at de fleste afghanere har kendskab til afholdelsen af Loya Jirgaen, men at det er usikkert om folk generelt har kendskab til selve Loya Jirga-kommissionen og dens sammensætning.

II.1.3.2. Valgprocessens forløb

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling oplyste, at der har været forsøg på at korrumpere processen både i form af bestikkelse, og også direkte væbnede forsøg på at stoppe folk i at deltage i processen på distriktsniveau. Disse forsøg er især blevet gjort af personer med tilknytning til Shura-i-Nazar, som er en fraktion af partiet Jamiat-i-Islami og består af pansjirtajikker. Mens den tidligere præsident Rabbani og den tidligere premierminister Hekmatyar, der er leder af partiet Hezbe-Islami, har været mest involveret i episoder med at bestikke folk, har forsvarsministeren, general Fahims fraktion, benyttet sig af mere håndfaste metoder, herunder væbnede forsøg, til at manipulere processen. Der har ifølge UNAMA ikke været organiserede forsøg på at sabotere Loya Jirga-processen fra talebaneres side.

Koordinatoren for UNAMA forklarede endvidere, at der har været episoder, hvor de lokale myndigheder (kommandanterne), som organiserer møderne på distriktsniveau, har forsøgt at manipulere processen. De "plukker" således deres egne folk ud til møderne – typisk 2-300 mennesker hvor det skulle have været 1000-1500 – og der har i visse tilfælde på forhånd været forberedt lister med kandidater. Såfremt der er folk, der derudover ønsker at stille op, bliver de truet til at lade være. Der har også været forsøg på politisk manipulering. UNAMA modtager lister over sådanne episoder med navnet på den person, der er ansvarlig i distriktet. UNAMA indberetter herefter til FN's specialudsandte for Afghanistan, Lakhdar Brahimi, som rapporterer til regeringslederen Hamid Karzai. Karzai har derefter indkaldt de ansvarlige ledere for området, hvilket har haft en effekt. På spørgsmålet om, hvorledes afghanerne ser på udlandets/UNAMA's indblanding i processen svarede koordinatoren, at ifølge Bonn-aftalen er det FN's mandat at sikre en fair og transparent proces, og at UNAMA derfor har peget på de episoder, der har været.

Ifølge den norske ambassadør, står de etniske mindretal – tajikker, hazaraer og uzbekere – nu sammen i processen og udviser tillid til processen, mens pashtunerne er mere skeptiske og strides indbyrdes, hvilket giver anledning til bekymring for fremtiden.

Førstesekretæren fra den norske ambassade i Kabul oplyste, at Loya Jirga-processen har været mest problematisk i de nordlige og østlige områder, hvor der har været omflytninger af store befolkningsgrupper, og at der i disse områder er rapporter om pres og bestikkelse fra lokale kommandanter i forbindelse med valget. Førstesekretæren oplyste endvidere, at der gøres forsøg på at sabotere processen fra den tidligere præsident Rabbani i alliance med den tidligere premierminister Hekmatyar og fraktioner af Rabbanis parti - Jamiat-i-Islami, men at det vurderes at disse grupper er mere og mere marginaliserede og deres modstandere for tunge.

Ifølge den norske ambassadør, har Loya Jirga-processen generelt været positiv så langt, men fremtiden og udfaldet af processen kan give anledning til bekymring, afhængigt af pashtunernes placering i en fremtidig regering. Problemerne er hovedsageligt opstået i områder i nord og øst, hvor der er en blandet etnisk sammensætning, men det er gået bedre end forventet. Repræsentanter fra den såkaldte trojka af donorer – Tyskland (som repræsenterer EU) – Japan og Norge (som har formandskabet for Afghanistan Support Group) planlægger rejser rundt i landet under Loya Jirga-processen for at observere forløbet og for at synliggøre donorsiden.

UNHCR-Peshawar oplyste, at fire delegater fra Loya Jirga-kommissionen havde besøgt afghanske flygtningelejre i Pakistan – Peshawar, Quetta og Islamabad - i april 2002 med henblik på at indsamle profiler for 40 prominente flygtninge, heraf 10 kvinder, til deltagelse i Loya Jirgaen. I forbindelse med besøg i Nasir Bagh-lejren den 8. maj 2002, blev delegationen præsenteret for en tajikkisk stammeleder, som var blevet inviteret til at deltage.

Direktøren for International Crisis Group (ICG) fandt, at Loya Jirga-processen ikke er transparent, og ikke foregår på en demokratisk måde, blandt andet fordi hele processen er organiseret af FN, mens FN ikke er ansvarlig for den politiske situation i Kabul.

Direktøren for DACAAR var ligeledes af den opfattelse, at Loya Jirga-processen ikke forløber specielt godt, og at man kan stille spørgsmålstegn ved, om den er demokratisk, idet der er tegn på, at processen manipuleres. De forskellige lokale kommandanter har udvist en god evne til at "placere" deres egne kandidater. Direktøren for DACAAR fandt endvidere, at det er et stort spørgsmål, om man kan tale om "ejerskab" til processen for den almindelige afghanske borger. Der er bevidsthed omkring processen, men spørgsmålet er, hvilken karakter informationer om processen har, når den kommer fra lokale magthavere/kommandanter.

Koordinatoreren for SCA fandt, at Loya Jirga-processen generelt forløber på en positiv måde på trods af, at der er områder med konflikter mellem lokale stammehøvdinge. SCA fandt, at kongens tilbagevenden og det faktum, at han i øjeblikket afholder møder med de pashtunske repræsentanter fra de sydlige områder, er et positivt tegn og en garanti for pashtunernes deltagelse.

Lederen af MSF vurderede, at processen i de fleste områder er forløbet uden problemer. Der er problemer i de områder, hvor der for nylig har været en udvandring af etniske grupper, der nu vender tilbage.

Seniorrådgiveren for ACBAR fandt, at der er en risiko for, at tilstedeværelsen af udenlandske observatører i Loya Jirga-processen, af den almindelige afghanske befolkning kan opfattes som udenlandsk spionage.

Lederen af OXFAM var af den opfattelse, at folk generelt var ivrige efter at deltage i Loya Jirgaen, men at unge afghanere ikke har nogen erfaringer med deltagelse i politik. Der vises tillid til processen, men samtidigt også en vis modstand mod udenlandsk indblanding.

II.1.3.3 Forventninger til Loya Jirgaens resultater

De fleste kilder vurderede, at den fremtidige situation i Afghanistan vil være afhængig af om Loya Jirgaen lykkes, hvilket indebærer en bredt sammensat overgangsregering med tilstrækkelig pashtunsk repræsentation og ledelse. Hvis det ikke lykkes, vil der sandsynligvis på ny udbryde krig.

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling forklarede, at formålet med Bonn-aftalen var at få en foreløbig administration, som kunne fungere i seks måneder, og ikke en egentlig regering. Loya Jirgaen skal beslutte, hvem der skal være statsoverhoved, hvilken struktur overgangsregeringen skal have, og hvordan nøgleposterne skal besættes. Procedurene for de beslutninger, som skal træffes på Loya Jirgaen, forventes offentliggjort i slutningen af maj 2002. Det formodes, at der vil blive krævet 2/3-dels majoritet i afstemningerne, hvilket pansjirerne ikke vil være i stand til at bære alene. Koordinatoren for UNAMA fandt det tvivlsomt, om pansjirlederne vil opgive deres magtpositioner. Forsvarsministerens – general Fahims - rolle og USA's eventuelle støtte til ham, vurderedes af UNAMA at være af afgørende betydning. Hvis der ikke opnås enighed om overgangsregeringen på Loya Jirgaen, vil fredsprocessen være tabt. Hvis der derimod opnås enighed og stabilitet, vil det ifølge UNAMA's koordinator vare 10-20 år, før der kan ses resultater i Afghanistan, og der vil fortsat være lokale konflikter ind imellem. Hvis overgangsregeringen (Transitional Government) efter valget i juni 2002 forbliver ubalanceret, vil den ifølge UNAMA reelt kun have kontrollen over Kabul og det nord-østlige område af Afghanistan, mens Kandahar, Herat og Mazar-i-Sharif vil være uden for den centrale regerings reelle kontrol. Hvis pansjirerne derimod opgiver den ene af de tre vigtigste ministerposter, er der en mulighed for sameksistens. En føderal stat med autonomi til regionerne kan ifølge UNAMA's koordinator kun accepteres, hvis de centrale positioner i Kabul fordeles balanceret.

Seniorrådgiveren for ACBAR fandt, at den største risiko for, at Loya Jirga-processen ikke lykkes, er udlandets indblanding. Der har ifølge seniorrådgiveren været forsøg på at manipulere processen fra nabolandene – både Iran og Pakistan. Seniorrådgiveren fandt, at især Pakistans formodede støtte til den tidligere premierminister Hekmatyar er problematisk. Derudover er der et ukendt antal al-Qaeda medlemmer i Pakistan, og Pakistan står i en position, hvor landet er blevet ydmyget. Iran formodes at støtte guvernøren i Herat, Ismael Khan og lederen af Hezb-e-Wahdat, general Khalili, mens lederen af Junbesh-e- Melli, general Dostum muligvis er støttet af Rusland. Endelig er der formodninger om, at forsvarsministeren, general Fahim får støtte fra Indien. Seniorrådgiveren påpegede, at potentialet for problemer er tilstede, og der skal meget lidt til for at skabe uro.

Direktøren for DACAAR var ligeledes af den opfattelse, at udlandets rolle – og især Irans og Pakistans rolle - i processen, vil være afgørende for om den lykkes. USA's rolle er begrænset i forhold til at udrydde al-Qaeda, og USA har ikke en speciel interesse i at skabe fred og stabilitet. Direktøren for DACAAR vurderede, at det der især taler imod et sammenbrud i Loya Jirga-forhandlingerne, er afghanernes generelle krigstræthed.

Lederen af OXFAM gav udtryk for at selve Loya Jirga-processen er farlig, hvis Loya Jirgaen blot vil være begrænset til at "blåstemple" aftaler, der allerede er indgået før dens start. OXFAM henviste i denne forbindelse blandt andet til den amerikanske forsvarsminister Donald Rumsfelds besøg i Herat hos Ismael Khan samt igangværende forhandlinger mellem kongen Zahir Shah og pashtunske grupper fra det sydlige Afghanistan. Den nordlige Alliance er også indbyrdes splittet, bl.a. i forhold til kongens rolle. Derudover påpegede OXFAM, at der kun er afsat seks dage til selve mødet, der har 1501 deltagere, hvilket giver meget lidt taletid til de enkelte grupper.

II. 2 Evt. organiserede politiske konflikter

II.2.1 Forholdene for personer med tilknytning til politiske partier/grupperinger og evt. konflikter begrundet i fortidige opgør

Delegationen drøftede det politiske konfliktniveau med samtaleparterne herunder den midlertidige regerings kapacitet til at gribe ind over for lokale konflikter. Der henvises i øvrigt også til afsnittet om politiske forhold og sikkerhedsafsnittet.

Direktøren for International Crisis Group (ICG) nævnte, at risikoen for overgreb afhænger af, hvor man geografisk opholder sig i landet og personens politiske og etniske tilhørsforhold. Samme kilde bemærkede, at hvis man er i opposition til lederen i en bestemt region, kan man få problemer.

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs oplyste, at Ismael Khan i Herat samt Dostum og Mohammed Atta i Mazar-i-Sharif ikke accepterer politisk opposition.

En FN-kilde oplyste, at der er rapporteret om, at der i forbindelse med Loya Jirga-processen har været tilfælde af dødstrusler, vilkårlige tilbageholdelser og drab på personer, der "konkurrerer" om politisk indflydelse. Dette gælder personer, som er i opposition til eller ikke støtter op omkring lokale eller regionale kommandanter. Disse rapporter kommer fra områder uden for Kabul.

UNHCR-Genève oplyste, at der er eksempler på, at tajikker i Bamian-provinsen har problemer, der er relateret til deres formodede politiske tilhørsforhold i fortiden, og ikke deres etniske baggrund. Kilden nævnte, at der i det centrale højland i Bamian-provinsen tidligere er forekommet allianceskift mellem Wahdat, Massoud og Taleban-styrker. Personer, der formodes at have haft tilknytning til tajikkiske kommandanter (Massouds styrker) eller til Taleban, kan få problemer. Kilden nævnte, at der i distrikterne Saijhan og Kahmard i Bamian-provinsen har været tilfælde hvor personer er blevet arresteret på grund af mistanke om tilknytning til tajikkiske kommandanter. Endvidere er der i disse distrikter lagt pres på familiemedlemmer til sådanne personer. Desuden nævnte kilden, at familiemedlemmer til personer, der formodes at have samarbejdet med Taleban, bliver udsat for pres og trusler i Bamian-provinsen. UNHCR havde ingen konkrete informationer om, hvor mange tilfælde det drejer sig om.

Flere samtaleparter, herunder UNHCR-Afghanistan, direktøren for ICG og seniorrådgiveren for ACBAR var af den opfattelse, at den midlertidige regering ikke kan beskytte personer mod eventuelle konflikter ude i landet. Ifølge UNHCR-Afghanistan har Afghanistan ikke nogen central administration med kontrol i landet, og overgreb i regionerne er således afhængig af lokale leders handlinger. Den midlertidige regering har ikke kapacitet til at gribe ind overfor lokale stridigheder. Regeringen har ifølge UNHCR været meget samarbejdsvillige, men det er et spørgsmål om kapacitet. UNHCR nævnte i den forbindelse, at guvernøren i Ghazni, der er indsat af den midlertidige regering, tilbageholder politiske modstandere, og at den centrale administration ikke har nogen indflydelse på dette.

UNHCR-Afghanistan nævnte ligeledes, at politiske motiver til konflikter ofte dækker over andre forhold eksempelvis kampen for landområder. De mange år med krig har skabt mangel på tillid, og dette sammen med økonomiske motiver skaber grundlag for overgreb.

Hezbe-Wahdat's position i dag og forholdene for personer med nuværende og tidligere tilknytning – i Kabul/andre områder

Direktøren for CCA oplyste, at der i Hazarajat er et opgør mellem lederne af de to fraktioner i Hezbe-Wahdat partiet, Khalili og Akbari, idet de kæmper om indflydelse i forhold til Loya Jirgaen og i forhold til at udpege provinsadministrationen. Khalili har udpeget guvernøren og lederne af de forskellige sektorer, hvor Akbari alene har kunnet udpege personer i underordnede stillinger. Khalili nægter ifølge CCA at overgive indflydelse til Akbari. Begge parter har militær tilstedeværelse udenfor Bamian, men de er ikke så stærke som tidligere. Ifølge direktøren for CCA modtager Khalili generelle retningslinier fra den centrale regering, men den daglige ledelse ligger hos Khalili.

Junbesh-e-Melli's (Dostum's) position i dag og forholdene for personer med nuværende og tidligere tilknytning – i Kabul/andre områder

Flere kilder, herunder koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling og direktøren for DACAAR, oplyste, at Dostum har kontrollen i Mazar-i-Sharif, men møder militær modstand i udkanten af byen fra general Mohammed Atta fra Jamiat-i-Islami partiet. (jf. i øvrigt ovenstående oplysninger om forholdene for personer, der er i politisk opposition og ikke støtter op om lokale magthavere samt sikkerhedsafsnittet under beskrivelse af forholdene i nord.)

Koordinatoren for UNAMA oplyste, at ingen af de to parter i konflikten tillader nogen politisk opposition. Ifølge direktøren for DACAAR er Dostum afhængig af at have gode relationer til pasthunske minoriteter i området.

Jamiat-i-Islami's position i dag og forholdene for personer med nuværende og tidligere tilknytning – i Kabul/andre områder

Flere kilder herunder koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling og direktøren for CCA nævnte, at pansjir-fløjen indenfor Jamiat-i-Islami i dag har fået særlig magt. Ifølge CCA har en fløj inden for partiet kaldet Shura-i-Nazar adskilt sig fra den tidligere præsident Rabbani's mere fundamentalistiske ståsted. Shura-i-Nazar består blandt andet af højtstående pansjir-tajikker herunder forsvarsminister Fahim, udenrigsminister Abdullah Abdullah og indenrigsminister Qanooni. Ifølge CCA udelukkede Shura-i-Nazar pasthuner fra indflydelse under dannelsen af den midlertidige regering, hvilket har skabt stor vrede imod dem.

Direktøren for ICG oplyste, at lederen af Jamiat-i-Islami – den tidligere præsident Rabbani – ikke har nogen særlig magt i dag. Flere Jamiat-generaler – herunder forsvarsminister Fahim – har valgt at danne regering med Karzai. Direktøren for ICG og koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs nævnte, at Rabbani forsøger at alliere sig med kommandanten Rasoul Sayyaf, der er leder af en fortrinsvis pashtunsk domineret militia, og den tidligere premierminister Gulbuddin Hekmatyar, der er leder af Hezbe-Islami. (jf. nedenstående afsnit om eventuelt andre politiske grupperinger.)

Med hensyn til Ismael Khan – der er guvernør i det vestlige Afghanistan i Herat – nævnte såvel direktøren for DACAAR og ICG samt koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, at Khan holder en stærk kontrol over den vestlige del af landet. Ifølge kilderne er det begrænset, hvor megen indflydelse den centrale regering har på hans ledelse. Koordinatoren for UNAMA bemærkede, at Ismael Khan styrer området hårdt. Personer, der taler den tidligere konges sag, har enten måttet flygte eller er fængslet.

UNHCR-Genève informerede om, at der for nylig i Herat har været et tilfælde, hvor en uafhængig kandidat til Loya Jirgaen har været udsat for vilkårlig tilbageholdelse i to dage og i denne forbindelse var udsat for hårdhændet behandling.

Direktøren for DACAAR nævnte, at på overfladen refererer Ismael Khan til Kabul, men i realiteten passer han sig selv.

CCA nævnte desuden, at Jamiat-i-Islami i det nordlige har allieret sig med lokale pashtunske grupper.

Taleban – position og indflydelse i dag, herunder placering af tidligere indflydelsesrige Taleban-medlemmer og situationen for tidligere „menige“ medlemmer

Taleban's position og indflydelse i dag

De fleste kilder gav udtryk for, at Taleban som politisk bevægelse ikke findes mere. De fleste kilder var samtidigt af den opfattelse, at mange tidligere medlemmer af bevægelsen især opholder sig i de syd- og sydøstlige pashtunske områder af Afghanistan, men at der også er tidligere talebanere i andre områder af landet. Det er koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs opfattelse, at Taleban-bevægelsen ikke vil genopstå som en organiseret politisk bevægelse, men at en eventuel ny pashtunsk bevægelse kan opstå. Historisk har pashtunerne erobret ikke-pashtunske områder, og Afghanistan er altid af pashtuner betragtet som en pashtunsk stat, hvilket betyder, at pashtunerne ikke vil acceptere en tajikkisk ledet stat. Der vil således kunne ske en pashtunsk politisk modstand, hvis de ikke tildeles tilstrækkelig magt i centralregeringen og tilstrækkelig autonomi i de pashtunske områder.

Direktøren for MSF udtrykte, at Taleban-bevægelsen er „opløst“, men at tidligere medlemmer er overalt i landet – særligt i de sydlige og østlige dele, men også i Kabul. De udgør ikke en politisk trussel, men de kan skabe problemer i fremtiden. MSF oplyste, at mange pashtuner, som var uenige i Talebans politik, nu er vendt tilbage til Kandahar og andre områder i det sydlige Afghanistan. Ifølge samme kilde opholder der sig udenlandske talebaner i de syd-østlige dele af landet og i ”Tribal Areas” i Pakistan, og afghanerne hader dem. Direktøren for OXFAM nævnte ligeledes, at der er talebaner overalt i landet – selv i Kabul – men det er et tvivlsomt, om Taleban eksisterer som en bevægelse. I Herat ses tidligere talebanere i traditionel taleban-påklædning. Ifølge samme kilde er Taleban-bevægelsens bagland i det pashtunske syd, og det er derfor afgørende, at de drages ind i den politiske proces. Ellers kan der komme politisk modstand, der skaber kaos i landet.

Ifølge direktøren for ACBAR har personer, der sympatiserede med Taleban, stadig indflydelse i det sydlige og vestlige Afghanistan. Taleban-bevægelsen var en mere ekstrem form af pashtunske sædvaner i det sydlige og sydvestlige Afghanistan.

Direktøren for CCA bemærkede til Talebans position, at der er elementer af bevægelsen i det sydlige og i nord. Nogle skjuler sig og andre Taleban-grupper samles igen for at kæmpe mod koalitionsstyrkerne. De er imidlertid næppe i en position i dag, hvor de kan udgøre en trussel for civile. Situationen er imidlertid ifølge kilden ikke særlig klar, og en pashtunsk bevægelse kan eventuelt mobilisere sig på ny. I områder, hvor der er en pashtunsk majoritet – eksempelvis i provinserne Ghazni, Uruzgan, Farah og Helmand - kan minoriteter blive udsat for pres. Ifølge direktøren for CCA er der tidligere Taleban-medlemmer i den nuværende regering - blandt andet

har den nuværende undervisningsminister Abdul Rassoul Amin ifølge direktøren for CCA skrevet Mullah Omars¹⁰ udtalelser. Dette betyder, at der er tidligere talebaner ansat i undervisningsministeriet.

Direktøren for ICG var af den opfattelse, at tidligere talebaner stadig kan spille en rolle. Kilden nævnte, at nogle Taleban-medlemmer holder til udenfor Kandahar, hvor de har allieret sig med lokale kommandanter og til tider opstiller vejspærringer.

Ifølge CCA har lokale pashtunske stammeledere, der tidligere var allieret med Taleban-bevægelsen, på distrikts-niveau nu indgået nye alliancer med lokale kommandanter i det sydlige og østlige. Direktøren for MSF nævnte om alliancernes skift, at det ofte er et udtryk for, at de lokale stammeledere ønsker at undgå kampe i deres områder. Derfor valgte pashtunske stammeledere at tilslutte sig Taleban uden kamp, og nu barberer de skægget af og er loyale overfor de nuværende lokale magthavere. Der er ifølge kilden ikke tale om et reelt allianceskift, men et ønske om at være loyale overfor befolkningen og undgå kamphandlinger.

Seniorrådgiveren for ACBAR var af den opfattelse, at der stadig er tidligere talebaner i landet, og at bevægelsens mentalitet stadig findes, men ikke i den ekstreme version. Der er særlige lommer af talebaner i Khost og Gardez. Seniorrådgiveren mente, at fanatismen kan blive influeret af fremmede parters involvering.

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA oplyste, at personer, der tidligere var i modsætning til Taleban-bevægelsen, ikke længere kan få problemer, da bevægelsen er overvundet.

Unddragere og desertører fra Taleban

UNHCR-Genève havde ingen specifikke informationer om, at personer, der har unddraget sig eller er deserteret fra Talebans militærtjeneste, har mødt problemer i lokalsamfund, der støttede op omkring Taleban-bevægelsen. Kilden understregede, at dette ikke betyder, at sådanne problemer ikke eksisterer. UNHCR bemærkede, at i lokalsamfund, som ikke støttede op om Taleban, vil en person ikke møde problemer alene på grund af unddragelse eller desertering fra Taleban-bevægelsen.

Ifølge flere kilder, herunder direktøren for CCA og koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling kan Taleban generelt ikke udgøre en risiko over for personer, der er flygtet fra Talebans tvangsrekruttering af soldater. Direktøren for CCA bemærkede, at det dog ikke kan udelukkes helt, at sådanne personer kan få problemer. I nogle områder er Taleban-mentaliteten stadig stærk, eksempelvis annoncerede en lokal kommandant i Ghazni, at mændene ikke måtte lade sig barbere. Ifølge samme kilde opfattes Taleban-bevægelsen i pashtunske områder, som en bevægelse, der genetablerede pashtunsk herredømme i Afghanistan i forbindelse med magtovertagelsen fra 1994.

Personer med tidligere tilknytning til Taleban

Flere kilder, herunder UNHCR-Afghanistan og direktøren for OXFAM, nævnte, at „menige“ medlemmer af Taleban-bevægelsen i det sydlige Afghanistan har kunnet integrere sig ind i den

¹⁰ Mullah Omar er den tidligere leder af Taleban-bevægelsen

almindelige pashtunske befolkning. Ifølge UNHCR forventes det, at der udstedes en amnesti for taleban-medlemmer, der ikke har begået krigsforbrydelser, men lige nu er der et juridisk tomrum.

UNHCR understregede, at i de pashtunske områder har de kunnet integrere sig, men i andre områder er der en seriøs risiko for, at tidligere talebaner – eller personer der mistænkes for tilknytning til Taleban-bevægelsen - kan blive udsat for menneskerettighedskrænkelser. UNHCR-Afghanistan nævnte, at personer, der har arbejdet for det religiøse politi, vil få problemer. Dette gælder også på distriktsniveau. (Der henvises i øvrigt til forholdene for pashtuner, jf afsnit IV.2.1)

Direktøren for DACAAR nævnte, at der var rapporter om fundet af massegrave i det nordlige Afghanistan med formodede Taleban-soldater. Det fremgår af en rapport fra det amerikansk baserede "Physicians for Human Rights"¹¹, at en massegrav er fundet i ørkenen ved Shibargan umiddelbart vest for Mazar-i-Sharif. Ifølge rapporten formodes massegraven at indeholde lig af hundrede af Taleban-soldater, som er døde efter at være taget til fange af Den nordlige Alliance sidste efterår. Ifølge rapporten er der tegn på, at soldaterne er døde af kvælning efter at være holdt fanget i containere.

CCA nævnte, at der i et fængsel i Shibargan er løsladt en række tidligere Taleban-soldater.

Under missionen fremkom der presseoplysninger¹², hvoraf det fremgår at de humanitære forhold i fængslet i Shibargan er ekstremt dårlige, herunder oplysninger om overfyldte celler og stor mangel på madrationer, der har ført til dødsfald.

ICRC fremkom med en pressemeddelelse den 25. april 2002 hvoraf det fremgår at ICRC har startet uddeling af fødevarer i Shibargan-fængslet efter at delegerede i slutningen af marts måned 2002 fandt ud af at de indsatte led af underernæring.¹³

UNHCR-Afghanistan oplyste i denne forbindelse, at fængslingen af disse personer er blevet et politisk spørgsmål, idet den midlertidige regering forhandler med general Dostum om løsladelse af de fængslede.

Endelig oplyste flere kilder, at spørgsmålet om meddelelse af amnesti er uafklaret, jf. afsnittet om amnesti.

Evt. andre politiske grupperinger

Direktøren fra ICG nævnte den sunni-muslimske kommandant **Rasoul Sayyaf**¹⁴, der holder til lige uden for Kabul. Sayyaf tilhører en omend mere ekstrem version end Taleban-bevægelsen, og ser således ikke positivt på sekulært orienterede, intellektuelle personer. Koordinatoren for UNAMA's

¹¹ Physicians for Human Rights, *Preliminary Assessment of Alleged Mass Gravesites in the Area of Mazar-i-Sharif, Afghanistan*, 2 May 2002

¹² Associated Press, Niko Price, 2. maj 2002

¹³ ICRC News, no 17, Geneve 25. april 2002

¹⁴ Rasoul Sayyaf er leder af den fortrinsvis pashtunske militia Ittihad-i-Islami, der tidligere modtog megen støtte fra Saudi Arabien, jf *The Loya Jirga: One Small Step Forward?*, International Crisis Group, Kabul/Brussels, 16. May 2002, p.18.

Civil Affairs-afdeling oplyste, at Sayyaf tilhører den fundamentalistiske wahabi-tradition, der har kontakter til Saudi Arabien. Sayyaf bekæmpede i 1992 hazara'erne i Kabul, der er shia-muslimer, og Sayyaf var således ansvarlig for store ødelæggelser i boligkvarterer i byen. Ifølge samme kilde og direktøren for ICG har Sayyaf indgået en alliance med den tidligere præsident Rabbani og den tidligere premierminister Gulbuddin Hekmatyar.

Flere kilder nævnte, at lederen af Hezb-i-Islami **Gulbuddin Hekmatyar** har sine styrker syd-øst for Kabul ved Sarobi. Direktøren for MSF bemærkede, at Hekmatyar ikke modtager nævneværdig økonomisk assistance fra udlandet, og derfor politisk er ude af billedet. Ifølge direktøren for MSF er der rygter om, at nogle tidligere taleban-grupperinger har allieret sig med Hekmatyar.

II.2.2 Evt. nye konflikter opstået efter interim administrationens indsættelse

Delegationen drøftede med samtaleparterne, om der var opstået nye konflikter efter interim administrationens (den midlertidige regerings) indsættelse og i givet fald årsagen hertil. Der henvises til afsnittet om politiske forhold og for militære konflikter henvises til sikkerhedsafsnittet. Det nedenstående afsnit indeholder alene mere generelle betragtninger om konfliktniveauet i landet efter den midlertidige regerings indsættelse.

Flere kilder, herunder koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, direktøren for ICG og direktøren for DACAAR gav udtryk for, at der siden den midlertidige regerings indsættelse er indgået nye politiske og militære alliancer op til valget til Loya Jirgaen. Samme kilder nævnte, at der er rygter om, at den tidligere præsident Rabbani har indgået alliancer med Gulbuddin Hekmatyar og Rasoul Sayyaf. Begge parter har styrker lige uden for Kabul. Endvidere nævnte direktøren for ICG, at Dostum har allieret sig med forskellige pashtunske stammeledere i nord i kampen mod general Mohammed Atta fra Jamiat-i-Islami.

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling udtrykte stor bekymring for, at amerikanerne med deres „war against terrorism“ opbygger nye magtstrukturer i det syd-østlige, hvilket kan være meget farligt. I kampen mod al-Qaeda skaber amerikanerne alliancer med forskellige pashtunske grupper. Amerikanerne giver dem uniformer og bevæbner dem, og dette kan forskubbe de ellers meget balancerede magtstrukturer, som findes i de pashtunske områder.

Direktøren for ICG nævnte, at pashtunerne efter Taleban-bevægelsens fald og den midlertidige regeringens indsættelse har trukket sig tilbage til det sydlige og østlige Afghanistan. Fredsprocessen er meget sårbar, og den politiske udvikling det næste halve års tid er afgørende for, om befolkningen vil være sikre i landet. Ifølge kilden er det helt afgørende, om der kommer en balanceret administration, hvilket kræver, at der er en forholdsmæssig repræsentation af såvel *etniske* som *politiske* grupperinger på *regionniveau*. Hvis dette ikke sker, kan der opstå et pashtunsk oprør fra syd, og i så fald vil der ifølge kilden være risiko for hævnaktioner overfor tajikker, hazaraer og uzbeker. Kilden nævnte i denne forbindelse, at der de seneste år er opstået et historisk mønster med etnisk motiverede overgreb - Junbish-styrkernes (Dostums) drab på talebanske krigsfanger i 1997, der blev fulgt af talebanernes overgreb på uzbeker og civile hazaraer i de følgende år, og endelig dette forårs etniske overgreb på pashtuner i nord begået af hazara'er, uzbeker og tajikker. Ifølge ICG er den inter-etniske rivalisering som oftest relateret til et politisk niveau.

II. 3 Forholdene for personer med tilknytning til det tidligere kommunistiske styre

Direktøren for ICG oplyste, at det er meget uforudsigeligt, hvem der er i fare. Det afhænger af, hvordan det omgivende samfund ser på én, dvs. om man bliver identificeret med kommunismen.

UNHCR-Afghanistan nævnte, at risikoen for overgreb afhænger af individuelle forhold for den enkelte, eksempelvis hvor man kommer fra, og hvorvidt familierelationer kan skabe en beskyttelse. UNHCR mente endvidere, at faren for overgreb vil afhænge af, hvem man står over for. Ismael Khan, guvernøren i Herat-provinsen, ville være mere farlig end general Dostum, som ville være mere lemfældig. Desuden nævnte UNHCR, at den centrale regering ikke vil være i stand til at intervenere ved overgreb begået i regionerne.

UNHCR-Afghanistan oplyste, at forholdene ikke er sikre for personer, der har været medlemmer af den kommunistiske centralkomité. Dette gælder også personer, der har været medlem af komiteens strukturer på provins- og distriktsniveau. Familiemedlemmer til disse personer er heller ikke sikre. Det samme er gældende for ledere af det tidligere kommunistpartis sociale organisationer, f.eks. ungdomsorganisationer, kvindeorganisationer og arbejderorganisationer. Også i disse tilfælde er lederne af disse organisationer, der har arbejdet på provins- og distriktsniveau, ikke sikre. Endelig vil der være problemer for højtstående militære officerer (herunder KHAD-medlemmer) og deres familiemedlemmer.

UNHCR-Afghanistan bemærkede, at der arbejder tidligere PDPA-medlemmer inden for den midlertidige regering, og det er muligt for dem på grund af familierelationer.

Koordinatoren for UNAMA Civil Affairs-afdeling mente, at tidligere kommunister, som vil kunne have noget at frygte, er personer som har været højt profilerede. Der vil ikke være problemer for lavt profilerede PDPA-medlemmer. Koordinatoren for UNAMA oplyste endvidere, at der er tidligere KHAD-officerer, som arbejder i det afghanske samfund i dag. Indenfor sikkerhedstjenesten og militæret arbejder der ligeledes personer i dag, som har været PDPA-medlemmer.

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA oplyste, at der i den nuværende administration sidder flere tidligere kommunister i høje positioner. Som eksempel blev nævnt general Dostum og forsvarsministeren, som tidligere har haft forbindelser til det daværende kommunistiske styre.

Ifølge direktøren for DACAAR er der næppe sikrere i dag end under Taleban for tidligere kommunister. Taleban foretog udrensninger fra administrationen, og der skete næppe forfølgelse af personer på lavt niveau, men derimod af mere profilerede medlemmer. Samme kilde nævnte, at det kan være uforudsigeligt, hvem der får problemer, da det er helt afgørende, hvilke sociale relationer man har. Kilden nævnte endvidere at der fortsat er en anti-kommunistisk stemning. For eksempel er der netop blevet indført en ny national helligdag i april for at markere datoen for Najibullah's¹⁵ fald i 1992.

¹⁵ Najibullah er tidligere kommunistleder og var præsident fra 1986 til 1992.

Seniorrådgiveren for ACBAR nævnte, at det er muligt, at den nye regering vil være mistænksom overfor tidligere kommunister. Kilden nævnte samtidigt, at tidligere kommunister arbejder i administrationen. Dette var også tilfældet under Taleban-bevægelsen, der dog foretog udrensninger af personer fra administrationen med denne baggrund. Samme kilde mente, at de nye magthavere ikke ville foretage udrensninger overfor tidligere PDPA-medlemmer alene ud fra deres kommunistiske overbevisning, men eventuelt med henblik på at erstatte tidligere kommunister med deres egne folk. Ifølge samme kilde er det meget uforudsigeligt, hvem der får problemer, og det afhænger ofte af familierelationer. Højtprofilerede tidligere kommunister kan dog ikke vende tilbage.

Lederen af OXFAM var af den opfattelse, at det ikke er forbundet med nogen fare for PDPA-medlemmer uden nogen profilering at vende tilbage til Afghanistan. Samme kilde nævnte, at det er for tidligt for kommunister med høje positioner at vende tilbage. Under Taleban var det ifølge samme kilde meget farligt for tidligere kommunister. OXFAM oplyste, at det er alment kendt, at der i afghansk radio i dag arbejder to personer, som var tidligere kommunister.

UNHCR-Pakistan oplyste, at tidligere PDPA-medlemmer kan have behov for beskyttelse, men ikke automatisk kvalificerer til genbosætning i tredje lande. Sådanne ansøgninger behandles på individuel basis.

Koordinatoren for den svenske Afghanistan komité (SCA) oplyste, at de ikke har haft nogen problemer med at give jobs indenfor organisationen til tidligere kommunister. Det har ikke givet problemer for disse personer at arbejde inde i Afghanistan.

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling oplyste, at der ikke er specificeret noget om at tidligere PDPA-medlemmer er udelukket fra repræsentation i Loya Jirgaen. UNAMA oplyste, at der ikke er noget kriterium om, at man ikke skulle have tilhørt noget politisk parti for at blive medlem af den kommission, som forbereder Loya Jirga-processen. Således sidder der i denne kommission personer, som er kendt for at have været medlemmer af PDPA.

Koordinatoren for UNAMA oplyste endvidere, at der i Afghanistan i dag bor ægtepar, hvor manden er afghaner, og kvinden er fra det tidligere Sovjetunionen. I sådanne tilfælde ville der kunne være et spørgsmål om forfølgelse af disse personer. UNAMA, mente, at det ville være vanskeligt for sådanne ægtefæller at bo i Afghanistan. Det ville kræve, at den kvindelige part konverterer til islam og går i traditionel beklædning. Direktøren for DACAAR var af den opfattelse, at det ikke er sandsynligt, at der i Afghanistan i dag bor ægtepar, hvor manden er afghaner, og kvinden er fra det tidligere Sovjetunionen, idet Rusland stadigvæk ikke er populær i Afghanistan.

II. 4 Evt. forhandlinger om amnesti

Seniorrådgiveren for ACBAR nævnte, at det er uklart, om der vil blive udstedt en amnesti for tidligere talebansoldater og tidligere kommunister.

UNHCR-Afghanistan oplyste, at der ikke er udstedt en amnesti. UNHCR oplyste endvidere, at et dekret med en erklæring om amnesti som specielt relaterer sig til de personer, der har kæmpet for Taleban, og som ønsker at vende tilbage til Afghanistan endnu ikke er offentliggjort. Dette vil imidlertid ske inden for kort tid. Erklæringen foreligger ifølge UNHCR i et udkast, hvor betingelserne for at blive omfattet af en amnesti er beskrevet.

Der henvises i øvrigt til afsnittet om forholdene for personer med tidligere tilknytning til Taleban (jf. afsnit II.2.1).

III. SIKKERHEDSFORHOLD

III. 1 Sikkerhedssituationen generelt i landet

Vicepolitichefen i Kabul oplyste, at sikkerhedssituationen i Afghanistan for 90% er god, og at den i Kabul er 100%. I Kabul har de afghanske politistyrker sammen med de internationale sikkerhedsstyrker (ISAF) skabt sikkerhed.

Den norske ambassadør understregede, at sikkerhedssituationen i Afghanistan er betinget af to forhold. For det første ISAF's tilstedeværelse i Kabul, og for det andet tilstedeværelsen af de amerikanske styrker, som overflyver de forskellige egne af landet med bombefly. Der er lanceret en ide om en mobil ISAF-bataljon, som kan flyttes rundt til andre områder, men der er foreløbigt ikke truffet beslutning herom.

Flere kilder, herunder CCA og MSF, gav i øvrigt udtryk for, at den relative ro skyldes tilstedeværelsen af amerikansk militær, hvilket populært blev kaldt „B52-syndromet“.

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA oplyste, at sikkerheden uden for Kabul ikke er god, og at den centrale regering ikke har kontrol udover Kabul. Samme kilde nævnte, at Afghanistan end ikke er et „post-konflikt“ samfund. Der er ikke tilstrækkelig stabilitet, og der forekommer vendettaer – selv i Kabul.

Flere kilder, herunder den norske ambassadør, koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, direktøren for DACAAR, menneskerettighedsrådgiveren ved UNAMA og en repræsentant fra en international NGO, var af den opfattelse, at der i løbet af foråret har været en stigende grad af lokale konflikter, og at disse for en stor del hænger sammen med Loya Jirga-processen. Ifølge direktøren for DACAAR har sikkerhedssituationen været uklar løbende gennem foråret med stigende lokale konflikter, hvoraf nogle ikke rapporteres bredt. Samme kilde udtrykte, at det „syder i undergrunden“. Ifølge en menneskerettighedsrådgiver for UNAMA finder disse konflikter hovedsageligt sted i det syd-østlige pashtunske område samt i området omkring Mazar-i-Sharif.

Direktøren for DACAAR nævnte, at sikkerhedssituationen ikke er optimal nogen steder, og at det var mere sikkert under Taleban. Direktøren for ACBAR var ligeledes af den opfattelse, at sikkerheden er dårligere end under Taleban-bevægelsen, og at den er ganske spændt. Sikkerheden i Kabul er ifølge samme kilde forholdsvis god – og dette skyldes fortrinsvist de internationale sikkerhedsstyrkers tilstedeværelse.

Direktøren for IOM oplyste, at der er sikkerhedsproblemer i det pashtunske bælte – særligt i lommer i det østlige, hvor amerikanerne søger efter al-Qaeda-tilhængere – og i det nordlige. Resten af landet er ifølge kilden relativt sikkert. Fredsprocessen er dog stadig meget skrøbelig, da krigsherrerne positionerer sig og stadig har meget magt i regionerne.

Koordinatoren for den svenske Afghanistan komité (SCA) var af den opfattelse, at sikkerheden generelt er udmærket bortset fra områder, hvor der mistænkes at være al-Qaeda-tilhængere. Endvidere har der været kampe på det seneste i Mazar-i-Sharif, men dette skal ifølge kilden relateres til Loya Jirga-processen. Ligeledes vil der i Jalalabad være konflikter op til Loya Jirga-processen, da de personer, der er udpeget til at deltage i Loya Jirga, ikke accepteres af den lokale

shura (ældreråd). Der vil ifølge kilden være konflikter i kortere eller længere tid, da stammeledere vil miste magt.

Direktøren for ICG bemærkede, at sikkerhedssituationen varierer fra region til region. Samme kilde vurderede, at der stadig er kampe i landet, der fortsat må siges at være i borgerkrig.

Flere kilder herunder direktøren for DACAAR, koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, direktøren for OXFAM og direktøren for ICG gav udtryk for bekymring for, at situationen vil kunne forværres. Kilderne begrundede dette med, at den nye regering repræsenterer Mujahedin-grupperne, der fra 1992-96 lå i borgerkrig med hinanden. Ifølge kilderne er situationen i dag meget lig den i 1992 efter Najibullahs fald. Direktøren for DACAAR bemærkede, at også den gang var Kabul stabil i flere måneder, og der begyndte en repatriering til landet, hvorefter det pludseligt brød sammen. Nu mobiliserer de gamle kommandanter sig op til Loya Jirga, og der er en frygt for, at det samme vil ske. Direktøren for DACAAR nævnte, at konflikterne ved Mazar-i-Sharif kan være en strømpil for, hvad der kan blive sikkerhedssituationen i hele landet. Den usikre situation er årsagen til, at DACAAR ikke flytter sit hovedkontor til Kabul før august/september, hvor det vurderes, om en flytning er bæredygtig.

Mange kilder, herunder koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, direktøren for International Crisis Group, direktøren for DACAAR og den norske ambassadør var enige om, at det er afgørende for stabiliteten i landet, at Loya Jirga processen bliver vellykket, og munder ud i en overgangsregering med tilstrækkelig repræsentation af de forskellige politiske og etniske grupper.

Lederen af MSF nævnte, at der ville opstå sikkerhedsproblemer, hvis den internationale bistand ikke kommer til Afghanistan i løbet af 2002.

Næsten samtlige kilder, herunder koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, og direktøren for ACBAR gav udtryk for frustration over, at det internationale samfund ikke vil støtte en udvidelse af ISAF's mandat til de øvrige større byer, da det har stor betydning for sikkerheden. Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling bemærkede, at afghanerne opfatter dette som et tegn på, at det internationale samfund allerede har mistet deres interesse for Afghanistan.

III. 2 Regionale forskelle i sikkerhedssituationen

III.2.1 Kabul

Flere samtaleparter, herunder direktøren for DACAAR og menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA, nævnte, at sikkerhedssituationen i Kabul generelt er god, men at i visse områder i den vestlige del af Kabul – distrikt 5, 6 og 7 – er den civile sikkerhed ikke god. Disse områder blev totalt udbombet under borgerkrigen i 1992-96.

Næsten samtlige kilder, herunder koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, direktøren for ACBAR og den norske ambassadør, gav udtryk for, at ISAF gør det godt i Kabul, og at det er afgørende for sikkerheden, om der er international tilstedeværelse.

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling nævnte, at kriminaliteten i distrikterne 5, 6 og 7 har været høj, men ISAF har været aktive i området, og sandsynligvis er det nu roligere. En del af volden er ifølge kilden politisk motiveret. Koordinatoren nævnte endvidere, at der i Kabul er organiserede grupper af pansjirer, som samarbejder med politiet og Indenrigsministeriet, der også er

kontrolleret af pansjirer. Mange pansjirer har slået sig ned i Kabul efter Taleban-regimets fald. De har okkuperet huse, og der er tilfælde af overfald og drab på de oprindelige ejere, som har forsøgt at gøre krav på deres ejendomme. Der forekommer også en del banditvirksomhed.

Ifølge direktøren for DACAAR er situationen i distrikt 5, 6 og 7 problematisk, idet der foregår kriminalitet, der er rettet mod personer med velstand, og ISAF patruljerer ikke meget i området. Samme kilde mente, at nogen vold er politisk motiveret. Kilden mente ikke, at der forekommer vold, der er etnisk motiveret i Kabul. Direktøren for DACAAR nævnte, at man ikke kan se isoleret på situationen i Kabul, idet de regionale konflikter kan være strømpil for, hvad der kan ske i Kabul. På overfladen er der meget roligt i Kabul, men det er ikke et udtryk for stabilitet.

Seniorrådgiveren for ACBAR bemærkede ligeledes, at der i Kabul foregår politisk motiveret vold, hvor personer kæmper om at blive valgt til Loya Jirgaen. ACBAR skriver i en pressemeddelelse af 12. maj 2002, der er vedlagt som bilag 4, at nogle områder af Kabul (f.eks. det vestlige Kabul) ikke bliver tilstrækkeligt beskyttet af ISAF og bliver betragtet som usikkert for mange afghanere, der er ansat i NGO'er.

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA nævnte, at der også i Kabul forekommer vendettaer. Selv ISAFs tilstedeværelse kan ikke garantere sikkerhed der.

Direktøren for DACAAR nævnte, at der havde været et formodet kupforsøg mod den midlertidige regering i april. Samme kilde mente dog, at de fleste tilbageholdte var løsladt igen, og at fængslingen måske skulle ses som en advarsel til Gulbuddin Hekmatyar fra Karzai's side.

Ifølge flere samtaleparter, herunder direktøren for ICG, koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling og direktøren for OXFAM er der stor militær tilstedeværelse umiddelbart uden for Kabul, og det skaber en sårbar situation. Kilderne nævnte general Rasoul Sayyaf og Hekmatyars styrker. Derudover oplyste koordinatoren for UNAMA og direktøren for OXFAM, at forsvarsminister Fahim har sit militære bagland placeret umiddelbart nord for Kabul. Ifølge direktøren for OXFAM var der tale om militært udstyr af betydeligt omfang, herunder mange tanks, der er placeret på Shomali-sletten. UNAMA nævnte, at general Sayyafs styrker opholder sig lige uden for Kabul – uden for Parwan-provinsen.

Flere samtaleparter nævnte, at der for nyligt har været tre raket-angreb på Kabul, som ramte den civile lufthavn.

Urbanisering

Flere kilder, herunder UNHCR i Peshawar, lederen af MSF og direktøren for ACBAR, nævnte, at sikkerhedssituationen kan forværres – særligt i byerne – i forbindelse med repatriering fra nabolandene til byerne. Der er en tendens til urbanisering, idet store dele af de tilbagevendene søger mod byerne, og det vil øge presset på krav om boliger, arbejde etc. UNHCR i Peshawar nævnte, at hvis tilbagevendenen til byerne bliver for stor, opstår der et problem med den sociale kapacitet, og at dette kan skabe problemer i forhold til sikkerhed. Direktøren for International Crisis Group nævnte, at tendensen til urbanisering samt problemer med miner og infrastruktur gør landet sårbart. ACBAR udtrykker i en pressemeddelelse af 12. maj 2002, som er vedlagt som bilag 4, bekymring over, at det internationale samfund i øjeblikket ikke er villigt til at udvide ISAF's mandat udover Kabul. NGO'er er bekymrede for, at flere afghanere på grund af frygt for sikkerheden i ubeskyttede områder, vil søge at migrere til byerne, hvor der er mere stabilitet. Dette vil sandsynligvis føre til

sikkerheds-relaterede problemer på grund af overbefolkning, arbejdsløshed, høje leveomkostninger og konflikt mellem tilbagevendende og den allerede eksisterende befolkning.

III.2.2 Syd-øst

Samtlige samtalepartier gav udtryk for, at situationen i syd-øst er problematisk, og at dette har forskellige årsager. For det første er der kampe mellem forskellige pashtunske grupper om kontrol – og i den forbindelse repræsentation i Loya Jirga. Desuden fortsætter koalitionsstyrkerne deres kampe for at finde al-Qaeda og talebaner. Og endelig har der i Nangahar-provinsen været opgør i forbindelse med regeringens forsøg på at bekæmpe opiumsproduktionen.

Direktøren for ICG nævnte, at sikkerheden er meget dårlig i den syd-østlige del af landet, hvor sikkerheden beror på den konkrete krigsherre i området. Der er ingen fælles lederskab i dette område, og nogle krigsherrer kræver vejpenge, og der er konflikter mellem pashtunske grupper. Samme kilde nævnte, at der er begrænset sikkerhed for personer, der vender tilbage fra Pakistan.

Flere kilder herunder den norske ambassadør, direktørerne for henholdsvis DACAAR, ACBAR og OXFAM nævnte således, at der har været konflikter i Jalalabad i **Nangahar-provinsen**. Den norske ambassadør oplyste, at der havde været uro omkring Jalalabad forårsaget af protester fra lokale ledere mod det forbud, som den midlertidige regering har udstedt mod opiumsdyrkning. Ifølge direktøren for DACAAR havde den lokale politichef erklæret sig solidarisk med de lokale pashtunske bønder, der dyrker opium. Bønderne var blevet mødt med krav om destruktion af deres afgrøder mod en kompensation på 250 US \$, og de havde gjort oprør mod den lave kompensation samt mod en politiaktion mod basaren den 26. april 2002. Den midlertidige regeringen indsatte i stedet en ny politichef. Ifølge samme kilde blev den tidligere chef deporteret til Pakistan.

Direktøren for DACAAR nævnte desuden, at der få dage før opgøret om opiumsproduktionen havde været et attentat på forsvarsminister Fahim, da denne var på besøg i Nangahar.

En protection-officer fra MDM oplyste, at der hver uge er rapporter om kriminelle overfald på lastbiler med repatrierende familier, som er blevet frataget deres ejendele på vejen fra Peshawar til Jalalabad.

Næsten samtlige kilder nævnte, at der er kampe i provinserne **Khost og Paktia**, særligt i byen Gardez. Amerikanske styrker kæmper mod al-Qaeda, og har i den forbindelse bevæbnet forskellige pashtunske grupper.

Koordinatoreren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling gav udtryk for bekymring over, at amerikanerne bevæbner forskellige pashtunske grupper i kampene mod al-Qaeda, da det kan ødelægge de meget balancerede magtstrukturer, der findes i området. Den norske ambassadør bemærkede, at Taleban opererer i området fra den pakistanske side, og det skaber en problematisk sikkerhedssituation.

I **Laghman** - der tidligere var meget fredeligt – er der ifølge direktøren for DACAAR kampe ved Metalam, hvor to til tre pashtunske kommandanter strides om magten i området.

Koordinatoreren for den svenske Afghanistan komité nævnte desuden, at der i **Ghazni** er konflikter mellem forskellige hazara-grupper. Ifølge koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling har hazara-styrker i det vestlige Wardak og Ghazni indtaget oprindelige pashtunske områder, og der har

været kampe mellem parterne. Direktøren for CCA nævnte ligeledes, at der i Ghazni-provinsen i nogle hazara-områder, der støder op til pashtunske områder, er problemer mellem hazaraer og pasthuner, for eksempel i Jaghatu-distriktet.

En repræsentant fra en international NGO nævnte, at der er uroligheder i Gardez, Lagman, Kunar, Jalalabad og Ghazni.

III.2.3 Syd

Flere kilder nævnte, at der i de sydlige dele af landet er konflikter p.g.a. kampen mod opiumsdyrkingen samt konflikter mellem lokale pashtunske kommandanter p.g.a. uklare magtstrukturer.

Førstesekretæren fra den norske ambassade i Kabul oplyste, at situationen i det sydlige bælte af Afghanistan – især omkring Helmand og Nimruz – er problematisk, idet der har været stridigheder i forbindelse med opiumshøsten. Det forlyder, at 40-60 % af årets høst er blevet fjernet ved at betale folk i området.

Den norske ambassadør nævnte, at der opstår sammenstød mellem lokale kommandanter i det pashtunske bælte i syd, hvor disse midlertidigt opstiller vejspærringer. Den norske ambassadør oplyste endvidere, at der er IDP-lejre i det sydlige Afghanistan, der drives af NGO'er fra Pakistan, Saudi Arabien og Malaysia, og at der er sikkerhedsmæssige problemer i disse lejre.

Direktøren for DACAAR nævnte, at lokale grupper støtter Taleban i områder i den sydlige del af landet, og at Taleban er en magtfaktor her.

Direktøren for CCA nævnte, at der i Uruzgan er konflikter mellem hazaraer og pashtunske grupper. Det skyldes ifølge kilden, at hazaraerne beskyldes for at have hjulpet amerikanerne i kampen mod Taleban og al-Qaeda, og pashtuner hævner dette.

Direktøren for OXFAM bemærkede, at sikkerheden i Kandahar er blevet bedre, men et par uger før missionens besøg var den meget dårlig.

III.2.4 Vest

Ifølge flere samtalepartier herunder den norske ambassadør, direktørerne for henholdsvis DACAAR, ACBAR og ICG samt koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling er sikkerhedssituationen i **Herat** god, da guvernøren Ismael Khan har fuld kontrol over området.

Direktøren for ICG bemærkede dog, at det hurtigt kan ændre sig, idet der i området er en intern spænding mellem den dari-talende og pashtu-talende befolkning.

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling nævnte ligeledes, at der i Nimruz, Farah og det sydlige Herat er potentiale for konflikter mellem den pashtu- og dari-talende befolkning. Direktøren for ACBAR nævnte, at der er spænding i Farah-provinsen syd for Herat. Det skyldes blandt andet den manglende tilstedeværelse af politi- eller sikkerhedsstyrker.

III.2.5 Nord

Flere kilder herunder den norske ambassadør, koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, direktørerne for henholdsvis ACBAR og ICG nævnte, at der stadig er kampe umiddelbart uden for

Mazar-i-Sharif, og at situationen er ustabil. Kampene foregår i byerne Sholgara og Sar-e-Pul henholdsvis syd og sydvest for Mazar-i-Sharif.

Koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling nævnte, at situationen er alvorlig, idet der er magtkampe mellem Junbish-lederen Dostum og Mohammed Atta fra Jamiat-i-Islami partiet. Ved tre lejligheder har det været ved at resultere i regulær krig mellem parterne om byen, men hvor FN har intervenseret. Den norske ambassadør nævnte, at der i et vist omfang også er styrker fra Hezbe-Wahdat partiet indblandet i konflikten.

Koordinatoren for den svenske Afghanistan komité (SCA) nævnte, at der foregår kampe mellem Dostum og Mohammed Atta uden for Mazar-i-Sharif, og at det skaber usikkerhed i perioder.

Samtlige kilder nævnte desuden, at der umiddelbart efter Talebans fald har været overgreb mod pashtunske minoriteter i nord og vest. Der henvises til afsnit IV.2 om forholdene for etniske minoriteter.

III.2.6 Den centrale region - Hazarajat

Flere kilder herunder koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling, og direktørerne for henholdsvis OXFAM, og CCA nævnte, at lederne af de to fraktioner indenfor Hezbe-Wahdatpartiet, Khalili og Akbari bekæmper hinanden. Direktøren for OXFAM bemærkede, at Khalili og Akbari et par dage før missionens besøg havde bekriget hinanden i Waras og Dikundi.

Direktøren fra CCA bemærkede, at der generelt er sikkert i Hazarajat, men at der er løbende konflikt mellem Khalili og Akbari, der dog ikke kæmper lige nu. Magtkampen drejer sig om valget til Loya Jirgaen og indflydelse på provinsadministrationen. Endvidere nævnte samme kilde, at der er konflikter mellem hazaraer og tajikker i Bamian by. Der henvises til afsnittet om forholdene for etniske minoriteter (IV.2).

III. 3 Tilstedeværelse af krigsherrer

Der henvises generelt til oplysningerne i sikkerhedsafsnittet samt oplysninger i afsnit II.2 om eventuelle organiserede politiske konflikter.

III. 4 Rekruttering af soldater, herunder tvangsmæssig rekruttering

Ifølge en FN-kilde bliver nogle pashtunske familier i området omkring Sar-e-Pul vest for Mazar-i-Sharif mødt med krav om at stille med et mandligt familiemedlem for en periode på 2-3 måneder. Ifølge oplysningerne stilles der krav fra begge de kæmpende parter – både Dostum og Mohammed Atta. Det sker ikke systematisk, men fra tid til anden. Kilden oplyste, at der i området er fokus på forholdene for pashtuner, men har ingen oplysninger om, hvorvidt det også gælder andre etniske grupper, men kan ikke udelukke at det sker. Kilden har ingen oplysninger om, hvorvidt det gælder mindreårige, men påpegede at i en afghansk sammenhæng kan drenge fra 14-års alderen blive betragtet som voksne mænd, herunder også være våbenbærende.

Ifølge Direktøren for ICG sker der ikke tvangsmæssig rekruttering. Imidlertid lader unge mænd sig frivilligt rekruttere, idet det er et spørgsmål om at have et job.

III. 5 Generel lov og orden

Vice-politichefen i Kabul oplyste, at der ikke er nogen sikkerhedsproblemer i Kabul. Den begrænsede kriminalitet, der er i byen, skyldes økonomiske problemer. Endvidere nævnte vice-politichefen at distrikt 5, 6 og 7 blev fuldstændig ødelagt af borgerkrigen i 1992-96.

Ifølge koordinatoren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling er der et højere kriminalitetsniveau efter Talebans fald med kidnapninger. ISAF-styrkerne i Kabul har dog slået hårdt ned på det. Samme kilde oplyste, at kriminelle handlinger i den vestlige del af Kabul er delvist politisk motiveret, og at lokale ledere har forbindelse til kriminelle bander.

UNHCR-Afghanistan og koordinatoren for UNAMA oplyste, at den centrale regering ikke har magt til at skride ind og forebygge overgreb. Dette betyder ifølge UNHCR, at overgreb er i hænderne på de lokale kommandanter, der hersker over et område. Dette giver ifølge samme kilde et element af uforudsigelighed i forfølgelsesmønstre, da Afghanistan ikke er en samlet nation.

Den norske ambassadør oplyste, at den generelle lov og orden situation i Kabul og også uden for Kabul er overraskende god. Derudover hersker der også generelt lov og orden på strækningen mellem Peshawar og Kabul, hvor man nu kan køre i bil. Direktøren for CCA var af den opfattelse, at sikkerheden er væsentligt forbedret, da der er få rapporter om tyveri og ingen om bortførelser.

Direktøren for ACBAR bemærkede, at Kabul generelt er under kontrol, men at dette ikke er tilfældet uden for byen. Ifølge samme kilde forekommer der i udkanten af byen etnisk orienteret kriminalitet mellem pashtuner og tajikker.

Flere kilder herunder direktøren for ICG og en menneskerettighedsrådgiver for UNAMA nævnte, at der ikke er noget fungerende retssystem. Direktøren for ICG nævnte, at den nuværende justitsminister støtter anvendelse af sharia-lovgivningen.

Ifølge koordinatoren for den svenske Afghanistan komité (SCA) er kriminaliteten steget efter Talebans fald. Stigningen i kriminaliteten er særligt relateret til indbrud i huse, men ikke overfald på gaden.

III. 6 Demobilisering

Den norske ambassadør oplyste, at den midlertidige regering sætter meget ind på at give afghanere nødarbejde f.eks. renovering af huse, og at der i Kabul er igangsat et sådant program finansieret gennem UNDP. 25.000 personer er allerede kommet i arbejde og får en daglig løn på 2 US \$. I Kandahar er et lignende program ved at blive etableret. Det satses ifølge den norske ambassadør meget på disse programmer. Når det gælder demobilisering af tidligere soldater, er dette arbejde ikke kommet langt. En reel afvæbning vil ifølge den norske ambassadør først kunne ske, når der er uddannet en national hær, som skal have ansvaret for afvæbningen. En total afvæbning af afghanere vil imidlertid være vanskelig.

En repræsentant fra en international NGO nævnte, at man har forsøgt at afvæbne soldater i Kabul, men at der ses soldater i gaderne. Soldater har stadig våben, og man har blot indleveret gamle våben. Kilden nævnte, at der er behov for beskæftigelse af tidligere soldater.

Direktøren for ACBAR nævnte, at demobiliseringen er begrænset, og at der ikke er noget formelt program herfor. Det har været svært for myndighederne at presse væbnede personer udenfor byerne.

Direktøren for ICG oplyste, at der er bevæbnede soldater i Kabul. De skulle være blevet demobiliseret, men nu forsøger man at holde dem i barakkerne. Der eksisterer et program for demobilisering, men kilden bemærkede, at nogle steder afvæbner stærkere krigsherrer de svagere og bevarer deres våben.

Landminer

Ifølge den norske ambassadør er der mange miner i området nord for Kabul ved Bagram, hvor mange afghanere forsøger at vende tilbage til. Direktøren for ACBAR nævnte, at alle boligområder i Kabul er ryddet for miner, men at det i landområderne er et stort problem. Der henvises til bilag 3.

IV. MENNESKERETTIGHEDSFORHOLD

IV. 1 Menneskerettighedssituationen generelt

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA oplyste, at oprettelsen af en national menneskerettighedskommission, som indgår i Bonn-aftalen, stadig er på planlægningsstadiet. UNAMA faciliterer processen, og der er oprettet forskellige arbejdsgrupper. Planen er, at der i slutningen af maj 2002 skal afholdes et sidste møde, hvor de beslutninger, som arbejdsgrupperne er nået frem til, skal vedtages. Ifølge Bonn-aftalen skal den midlertidige regering inden Loya Jirgaen etablere kommissionen, men UNAMA understregede, at der foreløbigt er tale om en kommission, som etableres "på papir", hvilket skal ses i sammenhæng med, at opbygningen af andre institutioner, såsom et retsvæsen og en politistyrke, endnu ikke er på plads.

Ifølge UNAMA's menneskerettighedsrådgiver blev spørgsmålet om retsforfølgelse af krigsforbrydere første gang rejst under forhandlingerne i Bonn, men blev ikke inkluderet i aftalen. Personer, der har begået krigsforbrydelser er principielt blevet udelukket fra at deltage i Loya Jirgaen. Samme kilde nævnte, at det på den ene side i den nuværende politiske situation er vanskeligt at retsforfølge krigsherrer og at der på den anden side ikke kan gives generel amnesti for personer, der har begået grove menneskerettighedskrænkelser og krigsforbrydelser. På UNAMA's initiativ er der nedsat en arbejdsgruppe, der skal arbejde med spørgsmålet om retsopgør i fortiden. UNAMA vurderede, at det vil indebære en et-årig proces med nationale konsultationer og forhandlinger, og at det vil tage mindst 18 måneder til to år at nå frem til en afklaring af processen om et eventuelt retsopgør. UNAMA bemærkede, at der i øjeblikket i Afghanistan er mere fokus på re-integration.

Direktøren for CCA bemærkede, at spørgsmålet omkring et retsopgør er problematisk i en afghansk sammenhæng. Retsopgøret kan ikke begrænses til talebaner, da også andre styrker har begået overgreb. Hvis man kun retsforfølger talebaner, der er pashtuner, ville det blive et etnisk opgør. Der blev også begået overgreb før Taleban. Det vil imidlertid være vanskeligt på nuværende tidspunkt at stille personer til regnskab herfor.

Direktøren for ICG oplyste, at der under FN's højkommissær for menneskerettigheder Mary Robinsons besøg i Kabul i marts 2002 er blevet stillet forslag om oprettelsen af en sandhedskommission, og i den forbindelse indledning af retsforfølgelse af krigsforbrydere. ICG bemærkede, at der ikke er sket en opfølgning herpå, og at der snarere er tale om et forsøg på at skabe international opmærksomhed.

IV.1.1. Sociale og økonomiske forhold

Ministeren for repatriering oplyste, at de sociale og økonomiske forhold i Afghanistan i dag skal ses på baggrund af, at landet har været i krig i 23 år, at 90% af landet er ødelagt, og at økonomien er dårlig. Adgangen til boliger, arbejde, sundhed og uddannelse er generelt et problem for tilbagevendende flygtninge. Situationen i landområderne, hvor der stort set ingen faciliteter er, er generelt værre end i byerne. Dette betyder, at tilbagevendende flygtninge samler sig i byområderne, hvilket skaber problemer. Ministeren understregede, at der sikkerhedsmæssigt ikke er problemer for flygtninge, der vender tilbage, men at man på nuværende tidspunkt kun bør opfordre afghanere til at

vende tilbage på frivillig basis. Ministeren påpegede, at tilbagevendende møder en vanskelig økonomisk situation. Ministeren appellerede til, at afghanske statsborgere får et midlertidigt visum, indtil situationen er sådan, at de kan vende tilbage.

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA og chefen for IOM's kontor i Kabul oplyste ligeledes, at adgangen til arbejde, boliger, behandling i sundhedssystemet og uddannelse generelt er problematisk i Afghanistan i dag. Chefen for IOM tilføjede, at situationen er særlig vanskelig i byerne på grund af det store antal tilbagevendende flygtninge, og at programmer til iværksættelse af bygning af boliger og jobskabelse endnu ikke har set deres start.

Seniorrådgiveren for ACBAR oplyste, at der endnu ikke er kommet gang i økonomien i Afghanistan, og at der er en række forhold, herunder blandt andet et manglende kommunikationssystem og et manglende bankvæsen, som gør, at folk ikke kan etablere sig.

Direktøren for ACBAR oplyste, at der er mangel på adgang til faciliteter som vand og sanitet samt elektricitet. Situationen er særlig kritisk i Kabul, hvor der er opstået ghetto-dannelser med en stor fare for udbrud af epidemier p.g.a. fraværet af disse faciliteter, men det gælder også i byer som Herat og Jalalabad, hvor et stort antal flygtninge er vendt tilbage.

Adgangen til boliger i Kabul

Direktøren for DACAAR påpegede, at der er en stor mangel på boliger i Kabul, både til personer og organisationer, hvilket har forårsaget voldsomme huslejstigninger.

Seniorrådgiveren for ACBAR påpegede ligeledes, at der er sket ekstreme huslejstigninger i Kabul, som følge af at FN-organisationer og bistandsorganisationer etablerer sig og medvirker til at presse huslejerne op. Afghanere, som gerne vil vende hjem, har derfor ifølge kilden ikke råd til at betale huslejen i Kabul.

Direktøren for ACBAR beskrev adgangen til boliger i Kabul som katastrofal. Det internationale samfunds etablering i Kabul har betydet, at huslejerne har taget en himmelflugt – f.eks. er huslejen på det hus, hvor ACBAR har kontor, steget fra 450 US \$ (ca. 3.800 kr.) per måned til 13.000 US \$ (ca. 110.000 kr.) per måned. Ansatte i ACBAR og andre NGO'er er blevet sat ud af deres huse i forstæderne til Kabul, fordi de ikke længere kan betale huslejen, på trods af at der er tale om mennesker med en god indtægt. I øjeblikket vender 4-5.000 flygtninge tilbage på daglig basis til Kabul, og der er et øjeblikkeligt behov for boliger til cirka 100.000 mennesker. Samtidigt er der restriktioner på ny-byggeri. (Der henvises til bilag 4 - ACBAR's pressemeddelelse af 12. maj 2002).

Lederen af MSF-Afghanistan oplyste, at befolkningstallet i Kabul er steget voldsomt inden for de seneste tre måneder, og at der i dag er 2-300.000 flere indbyggere end for tre måneder siden. MSF understregede endvidere, at de høje huslejer i Kabul udgør et problem, og nævnte som eksempel, at huslejen på det hus, som MSF benytter som kontor, er steget fra 250 USD (cirka 2100 kr.) per måned til 8.000 USD (cirka 68.000 kr.) per måned. Familier slår sig derfor ned med fem til seks familier under samme tag, og der opstår problemer, når flygtninge vender hjem, og gør krav på deres huse. Hvis det drejer sig om velstående familier, som vender tilbage og gør krav på store huse, kan 30-40 familier pludselig risikere at stå uden tag over hovedet. Der er ifølge MSF ikke nogen bistand til tilbagevendende flygtninge, som har fået deres huse ødelagt under krigen.

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA påpegede, at der - specielt i forhold til adgangen til boliger - mangler et retssystem til at afgøre uoverensstemmelser mellem de mennesker, der har taget ejendomme i brug, og de oprindelige ejere, som nu vender tilbage (jf. også afsnit III.2.1.2).

Adgang til arbejde i Kabul

Direktøren for DACAAR oplyste, at der er i øjeblikket er mange jobs i Kabul for veluddannede mennesker. DACAAR bemærkede også, at da FN-organisationerne betaler deres lokale personale seks til syv gange højere end NGO'erne - og nu ifølge DACAAR's oplysninger har planer om at hæve lønningerne yderligere med 40-60% - betyder det, at mange veluddannede tager nogle jobs i en FN-organisation, som egentlig ikke kræver en høj uddannelse. Som eksempel nævnte han, at en veluddannet person, som tidligere var ansat som ingeniør hos DACAAR, nu har job som telefonreceptionist i en FN-organisation. Dette får ifølge DACAAR en afsmittende effekt nedad i systemet, hvor det begrænser adgangen til jobs for mennesker med en kortere - eller ingen - uddannelse, og det får også indflydelse på centraladministrationens mangel på kvalificeret personale.

Seniorrådgiveren for ACBAR nævnte ligeledes, at der i øjeblikket er en proces i gang, hvor FN-organisationerne ansætter de bedst uddannede mennesker, herunder mange tidligere NGO-ansatte, fordi FN-organisationerne betaler højere lønninger. NGO'er må derfor rekruttere nye folk, herunder blandt andet tidligere statsansatte, og det er derfor meget begrænset, hvad der er tilbage af uddannet arbejdskraft til ansættelse i statsadministrationen.

Direktøren for ACBAR oplyste, at folk i Kabul i øjeblikket ser resultatet af "fredsdividenden", og at de mennesker, der er i arbejde for f.eks. de internationale organisationer, får en høj løn. Direktøren for ACBAR bemærkede også, at med det høje antal flygtninge, der nu vender tilbage og slår sig ned - specielt i Kabul - bliver adgangen til arbejde i fremtiden problematisk, hvilket blandt andet skal ses på baggrund af, at der endnu ikke er kommet rigtig gang i den private sektor.

Direktøren for International Crisis Group (ICG) bemærkede ligeledes, at der i Kabul er et stort internationalt samfund, som skaber arbejde, men at beskæftigelsesmulighederne uden for Kabul mangler.

Flere kilder, herunder ACBAR, DACAAR og IOM, nævnte, at der i øjeblikket er et begrænset arbejdsmarked for den uudannede del af befolkningen, hvilket bliver forstærket af det store antal tilbagevendende flygtninge.

(For oplysninger om kvinders adgang til arbejdsmarkedet henvises til afsnit IV.3.3)

Adgangen til jord

Den norske ambassadør oplyste, at der fortsat er tørke - specielt i de sydlige dele af landet - hvilket sammen med minefaren forhindrer en genetablering af flygtninge og internt fordrevne.

Direktøren for ICG oplyste ligeledes, at der er problemer med adgangen til jord, fordi store landområder fortsat er tørkeramte og belagt med miner.

Direktøren for ACBAR påpegede, at adgangen til jord i landområderne er problematisk, dels p.g.a. at store områder fortsat er minebelagte, og dels fordi der ikke er påbegyndt nogen genopbygning i landområderne, herunder etablering af vandingskanaler og andre faciliteter.

Adgang til behandling i sundhedssystemet

Chefen for ICRC-Afghanistan beskrev sundhedsfaciliteterne i Afghanistan som ekstremt dårlige. Der er 20-25 hospitaler i Kabul, som fungerer, men det drejer sig om betalingshospitaler og kun en mindre del af befolkningen har råd til at betale for behandling på disse hospitaler. Der er hospitaler i de fleste større byer i Afghanistan, men de fungerer ikke alle sammen. For eksempel er der et 400-sengs hospital i Herat, som ikke er i funktion. I de fleste tilfælde er betaling for behandling af en læge eller sygeplejerske påkrævet. I landområderne er faciliteterne endnu værre og i mange tilfælde ikke-eksisterende. Der er ifølge ICRC stort set ikke nogen læger i landområderne.

Lederen af MSF-Afghanistan oplyste ligeledes, at der stort set ikke er nogen adgang til sundhedsbehandling i landområderne, idet der hverken er læger eller sygeplejersker til rådighed. Som konsekvens heraf kan personer, som ikke behandles for basale sygdomme som diarré og infektionssygdomme risikere at dø. MSF vurderede, at det vil tage år at ændre systemet og bemærkede, at der i Afghanistan er én læge for hver 100-200.000 indbyggere. I Kabul er der bedre adgang til behandling – også for kvinder – men da det drejer sig om betalingsbaseret behandling, er det ikke alle, der har råd. I nogle af de større byer er der også adgang til lægelig behandling, men MSF oplyste, at organisationen f.eks. måtte betale læger fra Kabul for at tage til Bamian for at behandle patienter. MSF vurderede, at der generelt ikke længere er nogen forskel i adgangen til behandling for mænd og kvinder.

Koordinatoren for SCA oplyste, at der i de områder, hvor der er etableret sundhedsklinikker, er fri adgang til behandling, men at der mangler en 50%’s øgning af kapaciteten. 80% af sundhedssystemet er baseret på inputs fra NGO’er. Efter regeringsskiftet er mange kvindelige læger vendt tilbage til Kabul for at arbejde, hvilket har øget lægemanglen i landdistrikterne. Situationen i Kabul er generelt bedre end i forhold til resten af landet, både hvad angår adgangen til medikamenter og behandling.

Seniorrådgiveren for ACBAR oplyste, at det statslige sundhedssystem er overbelastet. Der er faciliteter at bygge videre på, men der mangler generelt økonomiske midler til udstyr og medicin.

IV. 2 Etniske grupper

IV.2.1 Forfølgelse på baggrund af etnicitet, evt. regionale forskelle

UNHCR-Afghanistan påpegede, at der regionalt ikke er nogen myndighedsbeskyttelse mod overgreb fra bevæbnede lokale grupper, og at situationen for de forskellige etniske grupper er uforudsigelig. På trods af at der fra den midlertidige regering er gjort forsøg på at dæmme op for etniske konflikter i de nordlige områder, har regeringen ikke nogen reel kontrol over området. UNHCR understregede i denne forbindelse, at opbygningen af en national hær og en politistyrke først skal til at begynde, og det vil tage tid før denne kapacitet er tilstede i Afghanistan. UNHCR-Afghanistan vurderede, at pashtuner i de nordlige områder og tajikker i det centrale område omkring Bamian-provinsen udgør særlige risikogrupper.

Direktøren for International Crisis Group (ICG) fandt, at der er tre afgørende og forbundne faktorer, som betinger, om man tilhører en risikogruppe, det er: geografisk oprindelse, politisk tilhørsforhold og etnicitet. ICG vurderede på denne baggrund, at pashtuner i de nordlige områder tilhører den mest udsatte gruppe, mens dari-talende grupper i Herat tilhører de mindst udsatte grupper. Det afgørende er imidlertid, hvor man opholder sig på et givet tidspunkt, og hvilken gruppe man opfattes at

sympatisere med, især i områder med rivaliserende grupper (jf. også afsnit III om sikkerhedsforhold). Kilden nævnte, at der i de senere år har været et historisk mønster med etnisk motiverede overgreb, f.eks. drab på talebanske krigsfanger i 1997 og talebanernes efterfølgende drab på uzbekere og civile hazaraer og senest overgreb på pashtuner i nord begået af de øvrige etniske minoriteter.

Pashtuner

I forbindelse med spørgsmålet om situationen for pashtuner, henviste de fleste kilder til den dokumentation for overgreb begået mod pashtuner i det nordlige område af Afghanistan i slutningen af 2001 og starten af 2002, som fremgår af en rapport fra Human Rights Watch. 16

UNHCR-Afghanistan oplyste, at der set i forhold til de overgreb, der har været rettet mod pashtuner i de nordlige områder af Afghanistan umiddelbart efter Taleban-regimets fald i november og december måned i 2001, er sket et fald i omfanget af overgreb, men at de fortsat forekommer. Der kommer fortsat pashtunske flygtninge fra de nordlige områder til de østlige og sydlige dele af Afghanistan. Derudover er der i den vestlige region - i området nær Herat - problemer mellem den lokale guvernør og de pashtunske flygtninge, som tidligere har søgt tilflugt i IDP-camps nær Herat p.g.a tørken. Endvidere er der som følge af den igangværende politiske proces omkring Loya Jirgaen en vis risiko for pashtuner i områder, hvor de udgør en minoritet, idet der generelt er risiko for en negativ reaktion mod pashtuner p.g.a. deres identificering med Taleban. UNHCR gav endvidere udtryk for en vis bekymring i forhold til de pashtunske flygtninge, som vender tilbage fra udlandet, idet det frygtedes, at de eventuelt kan få konflikten mellem pashtuner og øvrige etniske grupper til at blusse op, fordi mange af de tilbagevendende pashtuner ikke forventes at ville acceptere en politisk ledelse, der domineres af andre etniske grupper.

Menneskerettighedsrådgiveren for UNAMA understregede, at situationen for pashtuner i de nordlige områder har været det, der har givet anledning til den største bekymring, siden regeringsskiftet i Afghanistan. Pashtuner i hele det nordlige område har været udsat for forfølgelse i værste forstand blandt andet i form af mord og voldtægter mod pashtunske kvinder. Pashtunerne har derudover været de første grupper, som er blevet afvæbnet, og de er derfor lette ofre for overgreb fra andre endnu væbnede grupper.

Koordinatoreren for UNAMA's Civil Affairs-afdeling henviste ligeledes til, at der har været overgreb i de nordlige områder, og at disse især er blevet begået af pansjirier og er rettet mod pashtuner som en reaktion mod Taleban.

Den norske ambassadør oplyste, at pashtuner i de nordlige områder, hvor de udgør en etnisk minoritet, fortsat er i reel fare for overgreb fra tajikker, uzbekere og hazaraer. Overgrebene i nord, som har været særligt slemme i vinter, blev dæmpet i april 2002, men er nu igen blevet værre, og der kommer fortsat pashtunske flygtninge til grænseområdet mellem Pakistan og Afghanistan omkring Chaman i syd. Den norske ambassadør anså den nuværende forfølgelse af pashtuner i nord som værende betinget af Loya Jirga-processen, idet der foregår en magtkamp i forbindelse med valget. Hvis der dannes en bred etnisk balanceret regering efter den 22. juni 2002, er

¹⁶ Der henvises til Human Rights Watch rapporten, *Paying for the Taliban's Crimes: Abuses of Pashtuns in Northern Afghanistan*, 22 April 2002.

flygtningeproblemet måske overstået. Pashtun-forfølgelsen skal ifølge den norske ambassadør også ses i sammenhæng med Talebans undertrykkelse af ikke-pashtuner under deres regeringstid.

Den norske ambassadør havde ingen informationer om andre etniske grupper end pashtuner i det nordlige Afghanistan, som i dag reelt kan siges at være i fare.

Direktøren for International Crisis Group (ICG), beskrev situationen i nord som en etnisk udrensning af pashtuner. Kilden nævnte, at såvel tajikker som uzbekere og hazaraer har været involveret i overgrebene. ICG fandt, at situationen for pashtuner i nord fortsat er totalt usikker, hvilket blandt andet ses af den udvandring af pashtuner, der fortsat finder sted fra området. ICG vurderede, at overgrebene skal ses som en reaktion mod de overgreb, der tidligere er begået af Taleban i området, og som har været rettet mod uzbekere og hazaraer.

Direktøren for Cooperation Centre for Afghanistan (CCA) vurderede ligeledes at overgrebene rettet mod pashtuner i de nordlige område skal ses som en hævnaktion for overgreb, der tidligere er begået af Taleban mod hazaraer og uzbekere. Ifølge CCA har overgrebene primært fundet sted umiddelbart efter Taleban-regimets sammenbrud og har været begrænset til provinserne Faryab, Balkh og Samangan, hvor pashtunerne har været tvunget til at forlade området. CCA var af den opfattelse, at overgrebene nu er stoppet. CCA nævnte blandt andet, at pashtunerne fortsat sidder på handels- og transportsektoren i det nordlige område, og at der bor flere tusinde pashtuner i Mazar-i-Sharif uden problemer.

Direktøren for DACAAR vurderede, at hele det nordlige område – fra Badghis i vest - er usikkert for pashtuner i dag. DACAAR henviste endvidere til, at der for nylig er fremkommet en rapport fra *Physicians for Human Rights*¹⁷, der dokumenterer fundet af friske massegrave uden for Mazar-i-Sharif, som vidner om overgreb, der har fundet sted i efteråret 2001.

Der henvises i øvrigt til oplysningerne om tvangsrekruttering i afsnit III.4.

Andre etniske grupper

Tajikker

UNHCR–Afghanistan oplyste, at der i Bamian-provinsen er problemer mellem tajikker og hazaraer. Situationen skal ses på baggrund af, at mange tajikker, som tidligere flygtede fra området, nu vender tilbage, specielt i forbindelse med Loya Jirga-processen, hvor de ønsker at gøre deres indflydelse gældende i de områder, de oprindeligt kommer fra. Det gælder særligt i provinshovedstaden Bamian, hvor tilbagevendende tajikker nu gør krav på deres ejendomme, som i mellemtiden er blevet beboet af hazaraer. Der er ifølge UNHCR tale om en form for diskrimination mod tajikker, som potentielt kan udvikle sig til noget mere alvorligt.

Direktøren for Cooperation Centre for Afghanistan (CCA) oplyste ligeledes, at der har været voldelige angreb rettet mod tajikker i Bamian by, som er begrundet i uoverensstemmelser mellem de nuværende beboere (hazaraer) af ejendomme, og tidligere ejere (tajikker), som returnerer. Angrebene har ifølge CCA ikke haft livstruende karakter. Der henvises i øvrigt til afsnit II.2.1

¹⁷ Physicians for Human Rights, *Preliminary Assessment of Alleged Mass Gravesites in the Area of Mazar-i-Sharif, Afghanistan*, 2 May 2002.

vedrørende forholdene for tajikker i Bamian, der mistænkes for tidligere tilknytning til Taleban eller tajikkiske kommandanter (Massoud).

Direktøren for ICG oplyste, at tajikker er sikre i Kabul, men ikke i de nordlige områder p.g.a. sammenstød mellem tajikker og uzbekere omkring Mazar-i-Sharif (jf. også afsnit III om sikkerhedsforhold).

Kuchis

Direktøren for DACAAR og koordinatoren for SCA pegede på, at Kuchis – pashtunske nomader – i dag har problemer i Afghanistan. Tidligere var græsningsarealer til deres kvæg garanteret af Taleban, der brugte disse nomader, som en form for efterretningsvæsen, men i dag er de blevet fordrevet fra de nordlige og centrale områder af Afghanistan, og deres overlevelsesmuligheder som nomader er derfor truet.

Hazaraer

Direktøren for Cooperation Centre for Afghanistan (CCA) vurderede, at hazaraer i Kabul i dag ikke har nogen problemer relateret til deres etnicitet og kan færdes frit. De fleste hazaraer bor i den vestlige udkant af byen, idet majoriteten tilhører lavindkomstgrupper, som ikke har råd til de dyre huslejer i centrum af byen. CCA vurderede ligeledes, at hazaraer i dag ikke har nogen sikkerhedsmæssige problemer, der er begrundet i deres etnicitet, i forhold til at vende tilbage til Bamian-provinsen. Derudover nævnte CCA, at der i Ghazni by og i Jaghori i Ghazni-provinsen heller ikke er nogen etniske problemer for hazaraer.

Koordinatoren for SCA nævnte, at der i dag er mange hazaraer ansat i administrationen i Kabul, specielt i landbrugsministeriet, hvor også ministeren er hazara.

Direktøren for DACAAR oplyste, at der ikke er rapporter om etnisk forfølgelse af hazaraer i Kabul.

Direktøren for ICG oplyste, at hazaraer generelt har kontrol over Hazarajat. Samme kilde nævnte til hazara-befolkningens vilkår, at der efter Talebans fald ikke mere er en udtalt krig overfor shia-muslimer, men at de ifølge kilden fortsat er en religiøs minoritet, og at der derved er en følelse af usikkerhed i denne gruppe.

IV. 3 Kvinders forhold

IV.3.1 Generelt om forholdene for kvinder

Menneskerettighedsrådsgiveren for UNAMA vurderede, at *den fysiske sikkerhed* for kvinder i de fleste områder af Afghanistan er ekstrem vanskelig. Massevoldtægter er et almindeligt forekommende fænomen, hvilket skal ses i sammenhæng med, at mænd er bevæbnede, og det er kvinder ikke. De pashtunske kvinder i de nordlige områder og nomadekvinder (Kuchis) tilhører ifølge UNAMA de mest sårbare grupper. Menneskerettighedsrådsgiveren for UNAMA påpegede endvidere, at kvinder stadig bærer burka for deres egen sikkerhed, hvilket også gælder urbaniserede velstående kvinder. En væsentlig forskel fra tidligere er, at kvinder nu kan bevæge sig alene omkring uden at frygte det religiøse politi. Kvinder deltager også i diskussioner i f.eks. FN-foraer og andre fora i de større byer, men ikke i de mindre byer og landsbyer. Der findes i dag ikke nogen legale restriktioner, som diskriminerer kvinder, men de sociale og sikkerhedsmæssige restriktioner eksisterer stadig.

Seniorrådgiveren for ACBAR påpegede, at kvinder generelt stadig bærer burka for deres egen sikkerhed, hvilket skal ses i sammenhæng med, at unge mænd i Afghanistan over de seneste 23 år er opdraget med, at kvinder skal bære burka. Det ville derfor ifølge kilden være for stor en revolution, hvis kvinderne straks fralagde sig burkaen, og det må ske på en langsommere og mere evolutionær måde.

Koordinatoreren for SCA oplyste ligeledes, at kvinder fortsat bærer burka af hensyn til deres egen sikkerhed. SCA nævnte, at der f.eks. er mange unge mænd i Kabul, som ikke har jobs og bevæger sig rundt i gaderne uden at have noget at tage sig til. Der har også været rapporter om overfald af kvinder begået af soldater i Kabul. SCA nævnte endvidere, at der ikke længere rapporteres om bortførelse af kvinder, men at voldtægt af kvinder er et tabu-emne, og at det derfor er vanskeligt at sige noget om forekomsten heraf. SCA oplyste i denne forbindelse, at lokale etniske konflikter ofte rammer kvinder i form af voldtægter og anden mishandling og henviste også til rapporten fra Human Rights Watch om voldtægt mod pashtunske kvinder i de nordlige områder (jf. ovenfor under afsnit IV.2.1.1).

Direktøren for DACAAR forklarede, at burkaen fortsat bæres af kvinder overalt – også i Kabul – hvilket skal ses i sammenhæng med, at der fortsat hersker usikkerhed omkring fremtiden, og at kvinder derfor ikke på nuværende tidspunkt vil udstille sig selv for måske senere at blive stillet til regnskab herfor. Kabul er ikke længere så vestligt orienteret som byen var før 1992. Kvinder har nu adgang til arbejdsmarkedet, der bliver blandt andet ansat mange kvinder i Kvindeministeriet, og DACAAR ansætter i øjeblikket også mange kvinder både i Herat og Kabul.

Ifølge direktøren for CCA er der tegn på forbedring af situationen for kvinder. CCA bemærkede, at der nu er udpeget kvindelige ministre og et betragteligt antal kvinder vil deltage i Loya Jirgaen. Derudover er piger tilbage i skolerne, og kvinder er ude på arbejdsmarkedet. Der er ikke længere nogen officiel begrænsning i kvinders adgang til arbejde, men det er dog først og fremmest de uddannede kvinder, der har fået jobs. CCA pegede også på, at kvinder endnu ikke har fralagt sig burkaen, hvilket ifølge CCA skyldes, at der fortsat er sociale og kulturelt betingede restriktioner i det afghanske samfund, selv om de officielle restriktioner mod kvinder er ophævet. CCA nævnte, at der i den siddende regering blandt andet er elementer fra Jamiat-i-Islami partiet, som ønsker at fastholde kvinder i en traditionel islamisk kultur, og at der ligeledes er religiøse ledere med indflydelse, som medvirker til, at der fortsat er et vist socialt og kulturelt pres mod kvinders offentlige fremtræden. CCA bemærkede, at der ikke længere rapporteres om specifikke overgreb på kvinder, og at kidnapning af kvinder heller ikke længere er en almindelig forekommende praksis.

Direktøren for International Crisis Group fandt, at kvinder kan være udsatte, hvis de opfattes som radikale, f.eks. hvis de tilhører RAWA¹⁸. Der er fortsat frygt for voldtægter og bortførelse af kvinder, men risikoen er betinget af geografisk region og etnicitet. Pashtunske kvinder i de nordlige områder er således i størst risiko. Derudover nævnte ICG, at uddannede kvinder ikke vender tilbage til områder, hvor den fysiske sikkerhed ikke er tilstede, f.eks. i Jalalabad (jf. afsnit III om sikkerhedsforhold).

¹⁸ RAWA (Revolutionary Association of the Women of Afghanistan) er den ældste kvindeorganisation i Afghanistan, som blev stiftet i 1977. Organisationen arbejder for kvinders rettigheder og demokrati i Afghanistan. I 1980 flyttede organisationens hovedkvarter til Quetta i Pakistan.

Direktøren for OXFAM fandt, at der er sket en ændring i kvinders situation i byerne, hvor de nu har adgang til arbejdsmarkedet og uddannelse, men at der ikke er sket nogen egentlige ændringer i landområderne.

IV.3.2 Ministeriet til varetagelse af kvinders forhold (Ministry of Women's Affairs), funktion og indflydelse

Direktøren for OXFAM bemærkede, at det er problematisk, at Kvindeministeriet arbejder isoleret, og at der ikke forekommer en tværgående koordinering af projekter vedrørende kvinders forhold med andre ministerier. OXFAM fandt, at denne barriere blandt andet forstærkes af, at FN-rådgivere og andre udenlandske såkaldte "Afghanistan-eksperter" er tilbageholdne med at bringe kønsaspektet op i en afghansk sammenhæng. OXFAM pegede på, at Kvindeministeriet som noget positivt har taget initiativ til et projekt vedrørende kapacitetsopbygning af kvinder i forbindelse med deres deltagelse i Loya Jirgaen. OXFAM nævnte, at krigsenker og kvinder, som har måttet flygte fra deres oprindelige områder, er de mest sårbare grupper, men at Kvindeministeriet ifølge OXFAM's oplysninger ikke har taget nogen initiativer på dette område.

Direktøren for International Crisis Group vurderede, at kvindeministeren Sima Samar forsøger at gøre en ihærdig indsats, men har meget begrænsede ressourcer til sin rådighed, og har f.eks. måttet kæmpe for at få tildelt kontorfaciliteter.

Det lykkedes desværre ikke for delegationen at få et møde med repræsentanter for Kvindeministeriet under opholdet i Kabul.

IV.3.3 Forholdene for enlige kvinder (inklusive forsørgere), herunder adgang til arbejde/bolig/ lægehjælp

Direktøren for CCA oplyste, at enlige kvinder ikke føler sig sikre i det afghanske samfund og derfor lever sammen med slægtninge i "storfamilier". Der er et stort antal enker i Kabul, men de lever normalt ikke alene, men sammen med andre slægtninge. Der er et begrænset arbejdsmarked for uuddannede kvinder i Kabul og de jobs, der er, er typisk service-jobs som rengøring, tøjvask og strygning. Kvinder arbejder ikke i forretningsverdenen, men der er mange kvinder, som bliver ansat som lærere og sygeplejersker. CCA påpegede i denne forbindelse, at disse jobs er dårligt betalte. Derudover er der blandt de uuddannede kvinder nogle, som får jobs i FN-organisationer og NGO'er, men da kvinder generelt ikke har haft adgang til uddannelse i mange år, drejer det sig om et lille antal. Der er dog nu mulighed for kvinder for at uddanne sig, idet universiteter og højere læreanstalter igen er åbne for kvinder.

Direktøren for ACBAR vurderede, at forholdene for enlige kvinder i Kabul er vanskelige. Enlige kvinder vil ikke kunne begå sig alene i det afghanske samfund, med mindre det drejer sig om uuddannede kvinder, der er ansat i og færdes i det internationale miljø. Direktøren for ACBAR oplyste endvidere, at mange af de kvinder, som ikke tidligere har haft adgang til arbejdsmarkedet, og nu søger jobs, enten er uuddannede eller også har de ikke haft mulighed for at fuldføre deres uddannelse. Der er derfor behov for et stort antal træningsprogrammer og andre former for uddannelse for kvinder i Kabul.

Koordinator for SCA fandt, at uuddannede enlige kvinder har en større chance for at overleve nu end tidligere, hvor de ikke havde adgang til arbejdsmarkedet. Uuddannede kvinder, som taler engelsk, har mulighed for at få jobs til gode lønninger. Situationen for uuddannede kvinder er

derimod ikke ændret drastisk, idet de har svært ved at finde et job. Hvad angår situationen for enker uden uddannelse er de ifølge SCA fortsat helt afhængige af nødhjælp, og der er et stort behov for projekter på dette område.

(For informationer om adgangen til bolig og lægehjælp henvises til de generelle oplysninger i afsnit IV.1.1)

IV.3.4 Tvangsægteskaber

Koordinatorerne for SCA bemærkede, at der formentligt er færre tvangsægteskaber nu end under Taliban, hvor mange unge piger blev tvunget til at gifte sig med især udenlandske Taleban-soldater. SCA henviste endvidere til, at der er rapporter om, at familier i landområderne nu gifter deres døtre bort allerede i 10-11 års alderen på grund af fattigdom.

Direktøren for CCA pegede ligeledes på, at tvangsægteskaber ikke længere er en almindelig forekommende praksis som i Taleban-tiden, men at der er rapporter om, at fattige familier gifter deres meget unge døtre bort af økonomiske årsager.

Flere af de adspurgte kilder oplyste, at tvangsægteskaber under Taleban-tiden var en almindelig forekommende praksis. Samme kilder havde ingen informationer om forekomsten af tvangsægteskaber efter Talebans fald. OXFAM bemærkede i denne forbindelse, at det i givet fald ikke ville være muligt at søge beskyttelse hos lokale myndigheder.

IV. 4 Bevægelsesfrihed

IV.4.1 Er der fri bevægelighed mellem Kabul og resten af landet

Der er ifølge samtlige af de adspurgte kilder ingen restriktioner på bevægelser ind og ud af Kabul, men der er officielt udgangsforbud i Kabul fra klokken 22 til klokken 4. FN-organisationerne opererer med et udgangsforbud mellem klokken 21 og klokken 6 af hensyn til sikkerheden for FN-personale.

IV.4.2 Er der fri bevægelighed i andre områder af landet

Direktøren for ACBAR oplyste, at der ikke er nogen officielle restriktioner på bevægelsesfriheden, men at der forekommer banditvirksomhed og lokale vejspærringer forårsaget af lokale krigshandlinger.

Direktøren for DACAAR oplyste ligeledes, at der ingen restriktioner er på bevægelsesfriheden, og folk færdes nu frit på landevejene. Hovedvejen, der går gennem landet, er åben hele vejen rundt, fra Kabul til Mazar-i-Sharif og videre til Herat – Kandahar – Jalalabad og nu også mellem Jalalabad og Kabul. I forbindelse med lokale kamphandlinger forekommer der vejspærringer - f.eks. omkring Ghazni - men der er færre vejspærringer nu end tidligere.

Direktøren for CCA oplyste ligeledes, at der generelt er fri bevægelighed og ingen militære checkpoints, hvor der skal forevises identitetspapirer, men at der lokalt kan forekomme vejspærringer i forbindelse med kamphandlinger.

(For flere oplysninger om vejspærringer i forbindelse med regionale kamphandlinger henvises til afsnit III om sikkerhedsforhold).

IV. 5 Ytringsfrihed

IV.5.1 Kan folk der er i opposition til/forholder sig kritisk til interim administrationen frit ytre sig

Direktøren for International Crisis Group bemærkede, at der er grænser for, hvor megen ytringsfrihed, der i øjeblikket er i Afghanistan p.g.a. ustabiliteten. Det er stadig for tidligt at vurdere, hvordan friheden til at udtrykke sig vil udvikle sig, og det vil kræve, at der først er opnået sikkerhed i landet. Man hører ikke kritiske udtalelser fra Kabul eller andre områder i Afghanistan. De kritiske røster kommer fra udlandet, og ICG henviste i denne forbindelse specielt til den internet-baserede konference blandt afghanere koordineret af Harvard University.

Direktøren for CCA oplyste ligeledes, at friheden til at udtrykke sig skal ses i sammenhæng med den nuværende virkelighed i Afghanistan. På grund af ustabiliteten er der indirekte restriktioner på ytringsfriheden, og journalister og forfattere er underlagt en form for selv-censur, specielt hvad angår religiøse emner. CCA bemærkede, at der sammenlignet med situationen i nabolandene – Iran og Pakistan – er en større grad af ytringsfrihed i Afghanistan i dag, og at man i den nuværende situation ikke bør opfordre forfattere og journalister til at prøve grænser af. I øvrigt henviste CCA til, at der f.eks. i USA havde været restriktioner på ytringsfriheden i forbindelse med oplysninger om Osama bin Laden efter den 11. september 2001. CCA fandt, at det - indtil der er opnået en forsoning i Afghanistan - er nødvendigt med en form for selv-censur.

CCA oplyste endvidere, at der i tilknytning til deres program, for nyligt er dannet en forening til forsvar for forfatteres rettigheder. Foreningen, der omfatter både lokale afghanere og afghanere, der opholder sig i udlandet, har ifølge CCA primært et præventivt formål, der skal skabe opmærksomhed omkring forfatteres rettigheder.

Koordinatoren for SCA oplyste, at der generelt er ytringsfrihed, men at der for nyligt i forbindelse med den pakistanske præsident Musharraf's besøg havde været en journalist, som havde stillet kritiske spørgsmål og var blevet bedt om ikke at møde op til efterfølgende pressemøder.

Direktøren for ACBAR nævnte, at der generelt er ytringsfrihed i Kabul, men at kontrollen er større i Herat.

IV.5.2 Er medier kontrolleret

Direktøren for CCA oplyste, at medier er kontrolleret på en sådan måde, at der er krav om registrering af alle aviser, der udgives.

Direktøren for DACAAR bemærkede, at der officielt er ytringsfrihed i Afghanistan, og at der f.eks. udkommer cirka 100 forskellige publikationer i Kabul. To af disse udkommer i en engelsk udgave, hvoraf den ene "Kabul Weekly" er kritisk. Radioen er mere forsigtig, men er gradvist ved at nærme sig kritiske emner. Der er radioudsendelser fra både Kabul og Herat. DACAAR nævnte også, at der er etableret flere internationale bistandsprojekter relateret til udviklingen af radioen.

Projektdirektøren for ICG bemærkede ligeledes, at de trykte medier er relativt uafhængige, mens radioudsendelser er kontrolleret af regeringen.

På linie hermed oplyste direktøren for OXFAM, at radioen er kontrolleret af regeringen.

V. DOKUMENTUDSTEDELSE

Delegationen havde et møde med førstesekretæren ved den afghanske ambassade i Islamabad i Pakistan. Førstesekretæren oplyste, at de afghanske myndigheder i dag udsteder seks forskellige typer pas:

- diplomatpas
- tjenestepas
- handelspas (trade passports)
- studenterpas
- hajj-pas (alene gyldigt i forbindelse med en pilgrimsrejse)
- ordinære nationalitetspas

Diplomatpas og tjenestepas udstedes alene i Kabul af Udenrigsministeriet, mens handelspas, studenterpas og hajj-pas kan udstedes af lokale myndigheder i Afghanistan. Ordinære nationalitetspas kan også udstedes ved afghanske repræsentationer udenfor Afghanistan.

Enhver afghansk statsborger vil kunne henvende sig til de pasudstedende myndigheder for at anmode om at få udstedt et afghansk nationalitetspas.

Ved ansøgning om afghansk nationalitetspas skal ansøgeren personligt møde op hos de pasudstedende myndigheder for at udfylde et ansøgningsskema. I denne forbindelse skal der fremlægges identitetsdokumenter, f.eks. et afghansk id-kort (tazkara) eller et evt. tidligere pas. Førstesekretæren oplyste, at majoriteten af den afghanske befolkning er i besiddelse af id-dokumenter, f.eks. et id-kort. Hvis en person ikke er i besiddelse af id-dokumenter kan den pågældende møde op med vidner, som vil kunne bekræfte ansøgerens afghanske identitet. En pasansøger skal også dokumentere godt kendskab til afghanske forhold, bl.a. geografiske forhold. I denne forbindelse bliver der foretaget et interview af ansøgeren ved indgivelse af pasansøgningen.

Førstesekretæren oplyste overfor delegationen, at man i nogle tilfælde vil kunne acceptere et flygtningekort udstedt af de pakistanske myndigheder som dokumentation for en pasansøgers afghanske identitet.

I forbindelse med udstedelse af afghansk nationalitetspas ved repræsentationerne i Pakistan opkræves et gebyr på US \$ 104 mens det koster US \$ 100 for at få sit pas fornyet. Pengene skal indbetales i en pakistansk bank før passet kan udleveres. Et pas kan udstedes i løbet af 3-4 dage fra ansøgningstidspunktet. Ved den afghanske ambassade i Islamabad udstedes der 15-20 pas pr. dag til afghanske statsborgere.

Direktøren for DACAAR oplyste, at pasudstedelser i Kabul sker i løbet af en 5-dages periode fra ansøgningstidspunktet og prisen for et pas i Kabul er mindre end 2000 pakistanske rupees (ca. 30-35 US \$ eller 270 kr.).

Førstesekretæren oplyste, at udstedelsesprocedurerne er de samme ved ambassaden i Islamabad og ved konsulaterne i Peshawar, Karachi og Quetta.

Et afghansk pas udstedt af de tidligere Taleban-myndigheder er som udgangspunkt ugyldigt i dag. Hvis Taleban-passet skulle være udstyret med et gyldigt visum til et andet land vil et sådant pas ikke blive erstattet med et nyt. Indehaveren kan beholde dette pas indtil det aktuelle visums udløb. Disse oplysninger blev bekræftet af direktøren for DACAAR.

VI. UD- OG INDREJSEFORHOLD

Flere kilder, herunder UNHCR's kontor i Peshawar og koordinatoren for den svenske Afghanistan komité (SCA), oplyste, at de officielle grænsepasseringssteder mellem Afghanistan og Pakistan er lukket. Det betyder, at personer uden gyldige rejsedokumenter og uden indrejsevisum til Pakistan ikke kan benytte disse passeringssteder ved indrejse i Pakistan. SCA oplyste endvidere, at det er muligt for personer uden gyldige rejsedokumenter at passere grænsen udenom de officielle grænseovergange.

Direktøren for DACAAR oplyste, at der ikke er problemer for afghanske statsborgere med at få indrejsevisum fra Afghanistan til Pakistan under forudsætning af, at de er i besiddelse af gyldigt nationalitetspas.

Chefen for International Organization for Migration (IOM) kunne oplyse, at organisationen kan assistere afghanere, der frivilligt ønsker at vende tilbage til Afghanistan. IOM har en charterflyvning hver lørdag fra Dubai til Kabul. IOM oplyste endvidere, at det i øjeblikket ikke er tilladt for kommercielle luftfartselskaber at lande i lufthavnen i Kabul.

Den svenske Afghanistan komité oplyste imidlertid, at det tajikkiske luftfartselskab Tajik Air har en ugentlig flyvning fra Dushanbe til Kabul. Endvidere flyver Iran Air 1-2 gange ugentligt fra Mashad i Iran til Kabul. Endelig oplyste SCA, at det pakistanske luftfartselskab PIA har planer om flyvninger fra Pakistan til Kabul.

I denne forbindelse kan det oplyses, at der mens missionen opholdt sig i Pakistan var en annonce i den pakistanske avis "The News" fredag den 17. maj 2002, hvor PIA oplyste, at selskabet med virkning fra den 21. maj 2002 ville starte en ugentlig flyvning fra Islamabad til Kabul hver tirsdag. I samme annonce fremkom oplysninger om, at det afghanske luftfartselskab Ariana Afghan Airlines flyver fra Islamabad til Kabul hver søndag.

VI. 1 Repatriering

Som et resultat af den ændrede situation i Afghanistan har et større antal afghanske flygtninge i nabolandene, primært Iran og Pakistan, valgt at vende tilbage til Afghanistan. UNHCR i Pakistan oplyste, at siden første marts 2002 og frem til den 10. maj 2002 er cirka 500.000 flygtninge vendt tilbage fra Pakistan. UNHCR i Pakistan oplyste, at man på nuværende tidspunkt ikke promoverer repatriering, men faciliterer processen.

Flere af de adspurgte kilder, herunder ACBAR og ICG, bemærkede, at der kan stilles spørgsmålstegn ved frivilligheden i denne tilbagevenden. Kilderne henviste til, at afghanske flygtninge lever under vanskelige forhold i Pakistan. ICG nævnte, at man kun kan tale om frivillighed, hvis forholdene i værtslandet er acceptable.

Sabrina Kassam-Jan nævnte, at afghanske flygtninge i Pakistan bliver udsat for forskellige former for chikane, herunder pengeafpresning, og der har sidste år været et tilfælde, hvor 80 hazaraer blev arresteret.

Konsulterede personer, organisationer og myndigheder

Kabul:

Minister of Repatriation, Mr. Enayatullah Nazeri

Vice-politichef i Kabul, Mr. M. Khalil Aminzasa

UNAMA (United Nations Assistance Mission to Afghanistan):

Co-ordinator of Civil Affairs, Anders Fänge

Human Rights Advisor, Craig Mokhiber

UNHCR-Afghanistan:

Chief of Mission, Filippo Grandi

Assistant Chief of Mission (Protection), Bart Leerschool

Field Officer, Jette Gottlieb

IOM, Chief of Mission, Armand Rousselot

ICRC, Head of Delegation, Pierre Wettach

Den norske Ambassade:

Chargé d'Affaires, Bjørn Johannessen

Førstesekretær, Stig Traavik

ACBAR, Executive Coordinator, Ian Purves

ACBAR, der blev stiftet i 1988, er et koordineringsled mellem NGO'er, som arbejder i Afghanistan, og har som medlemmer såvel afghanske som internationale organisationer.

Médecins du Monde (MDM), Protection Officer, Gaelle Le Guern

Médecins du Monde er en international humanitær hjælpeorganisation, der oprindeligt er udskilt fra Médecins Sans Frontières med henblik på at stå mere offentligt frem. Organisationens primære formål er at give lægelig bistand til ofre for naturkatastrofer, sult, epidemier, krigsofre, ofre for politisk undertrykkelse, flygtninge, minoritetsgrupper, gadebørn og andre som ikke har adgang til statslige sundhedssystemer. Udover lægelig assistance arbejder organisationen også med at støtte ofre for overgreb, herunder i forhold til social lovgivning.

Médecins Sans Frontières (MSF), Head of Mission, Georges Dutreix

Médecins Sans Frontières er en privat international humanitær hjælpeorganisation, som yder medicinsk assistance til befolkninger i nød i mere end 80 lande. Organisationen blev etableret af en gruppe franske læger, og de fleste af MSF's medlemmer er læger og andet sundhedspersonale. I lande, hvor den medicinske infrastruktur er utilstrækkelig eller ikke-eksisterende samarbejder MSF med de respektive landes sundhedsministeriet for at yde assistance. MSF arbejder med rehabilitering af hospitaler og sundhedscentre, vaccinationsprogrammer og vandprojekter og projekter som gælder andre sanitære forhold. MSF arbejder også med sundhedscentre i øde områder, i slumområder og med uddannelse af lokalt sundhedspersonale. MSF tilstræber neutralitet og uafhængighed, både politisk, økonomisk og religiøst.

OXFAM:

Programme Representative, Fouad Hikmat

Policy Adviser, Siddharth Deva

OXFAM er en britisk humanitær organisation og består af 12 NGO'er, som arbejder sammen i over 80 lande og sammen med lokale organisationer i disse lande. Organisationen arbejder for at bekæmpe fattigdom og for at fremme social og økonomisk udvikling. I Afghanistan inkluderer organisationens program fødevarerhjælp gennem "food for work" og "food for education", vand og sanitet, landbrugsudvikling og programmer rettet mod uddannelse af kvinder, herunder træning af kvindelige ingeniører og kapacitetsopbygning i forhold til kvinders deltagelse i Loya Jirga-processen. Organisationens arbejde er hovedsageligt finansieret af private donorer og fra NGO'er i Storbritannien.

Den svenske Afghanistan komité, SCA, Regional Director, Jan-Erik Wann

SCA, der hovedsageligt støttes af SIDA og EU, blev stiftet i 1980 og har i dag især programmer inden for uddannelse og sundhed. SCA's programmer i Afghanistan udgjorde i år 2000 60% af al international bistand inden for uddannelse og 30% af bistanden inden for sundhed. Programmerne implementeres hovedsageligt i den nordlige og østlige del af Afghanistan og udover hovedkvarteret i Peshawar har SCA 3 regionale kontorer i Afghanistan – i Ghazni, Kabul og Taloqan.

CCA (Cooperation Centre for Afghanistan),

Director, Said Sarwar Hussaini

CCA, er en afghansk NGO, der støttes af flere internationale hjælpeorganisationer, herunder NOVIB, Norwegian Church Aid, Church World Service, USAID og forskellige UN-organisationer. Organisationen, der blev stiftet i 1990, har siden 1994 haft et menneskerettighedsprogram og er især involveret i aktiviteter vedrørende kvinder, uddannelse og menneskerettigheder. Aktiviteterne består især af uddannelsesprojekter vedrørende menneskerettigheder og i monitorering af deres overholdelse. Organisationen har 3 regionale kontorer inde i Afghanistan – i Kabul, Mazar-e-Sharif og Bamian.

Islamabad:

UNHCR – Pakistan:

Representative, Hasim Utkan

Deputy Representative, Eva Demant

Assistant Representative, Philip Karani

USA's ambassade, Refugee Coordinator, Tom Hushek

Den norske Ambassade:

Ambassadør Tore Toreng

Rådgiver, Gard Bonner

Den danske Ambassade:

Konsul Ebbe Petersen

Den afghanske Ambassade:

Førstesekretær, Abdul Jabbar Naeemi

International Crisis Group, (ICG), Project Director, Samina Ahmed

International Crisis Group er en privat, multinational organisation, hvis formål er at styrke kapaciteten i det internationale samfund til at forudsige, forstå, og reagere for at forhindre konflikter. ICG er baseret på forskning i felten og har politiske analytikere baseret i en række konfliktramte lande - eller lande med risiko for konflikter - for at indsamle informationer og udgive rapporter med anbefalinger rettet mod internationale beslutningstagere. ICG's formand er den tidligere finske præsident Martti Ahtisaari og den tidligere australske udenrigsminister Gareth Evans har været præsident og chef-executive siden januar 2000. ICG's hovedkvarter er baseret i Bruxelles, og organisationen har derudover kontorer i en række kriseramte lande. ICG åbnede kontor i Islamabad, Pakistan i januar 2002 med henblik på at dække situationen i både Afghanistan og Pakistan. ICG modtager finansiell støtte fra en række regeringer, herunder Danmark, godgørende fonde, selskaber og individuelle donorer.

Afghanistan Information Management Service, (AIMS), Kathleen Miner

AIMS er en FN-organisation - et joint-venture mellem UNOCHA og UNDP. Organisationen fungerer som en data- og informationscentral, der har til formål at formidle informationer til koordinering af humanitære aktiviteter og til planlægning af operationelle aktiviteter i forhold til rehabilitering og udviklingsprogrammer i Afghanistan. Organisationen udvikler og formidler indsamlingen af en række informationer, herunder blandt andet en række kort, der dækker emner som sikkerhedssituationen i Afghanistan, IDP-camps og vejkort. (jvf også bilagene i rapporten)

Peshawar :

UNHCR - Sub-office Peshawar:

Head of Sub-Office, Alfredo Del Rio Court

Protection/ Repatriation Officer, Iris Blom

ACBAR (Agency Coordination Body for Afghan Relief):

Senior Consultant, Nancy Hatch Dupree

Nancy Hatch Dupree er af såvel afghanere som det internationale samfund en anerkendt Afghanistan-ekspert, der har beskæftiget sig med Afghanistan i mere end 35 år. De seneste 12 år har hun boet i Peshawar, hvor hun arbejder som seniorkonsulent for ACBAR, som hendes nu afdøde mand Louis Dupree var grundlægger af. Nancy Dupree har udgivet mere end 250 værker, der omhandler emner som Afghanistans historie, arkæologi, kvinder og informationscentre. Nancy Dupree har blandt andet været med til at etablere mere end 300 biblioteker inde i Afghanistan i forbindelse med moskéer og skoler og har i Peshawar etableret et omfattende bibliotek og informationscenter om Afghanistan.

DACAAR (Danish Committee for Aid to Afghan Refugees):

Director Thomas Thomsen

DACAAR er en humanitær NGO, der blev grundlagt i 1984 med henblik på at yde støtte til afghanske flygtninge. Medlemmer af organisationen er ASF (Arbejdernes Samarit Forbund), Dansk Flygtningehjælp og Mellemløst Samvirke. De to hovedområder for DACAAR's aktiviteter i Afghanistan i dag er et integreret landbrugsudviklingsprogram samt et program for rent drikkevand. Programmerne finansieres hovedsageligt af DANIDA og EU, men også med midler fra forskellige FN-organisationer og private kristelige organisationer. DACAAR har hovedkvarter i Peshawar og arbejder i en stor del af det østlige, sydlige og vestlige område i Afghanistan.

Den svenske Afghanistankomite, SCA,

Administrative Coordinator, Peter Bulling

SCA, der hovedsageligt støttes af SIDA og EU, blev stiftet i 1980 og har i dag især programmer inden for uddannelse og sundhed. SCA's programmer i Afghanistan udgjorde i år 2000 60% af al international bistand inden for uddannelse og 30% af bistanden inden for sundhed. Programmerne implementeres hovedsageligt i den nordlige og østlige del af Afghanistan og udover hovedkvarteret i Peshawar har SCA 3 regionale kontorer i Afghanistan – i Ghazni, Kabul og Taloqan.

Women's Commission for Refugee Women & Children, WCRWC,

Advisor, Ms. Sabrina Kassam-Jan

WCRWC blev startet i 1989 som en organisation under International Rescue Committee, der har hovedkontor i New York. Organisationens formål er at forbedre situationen for flygtningefamilier, som befinder sig i eller uden for hjemlandet, ved at fokusere på forholdene for kvinder og børn og ved at forsøge at påvirke internationale organisationer, regeringer og frivillige organisationer til at tage ansvar for flygtningenes beskyttelse. Organisationen sender folk til flygtningelejre, interneringslejre og områder, hvor der findes mange interne flygtninge for at lave undersøgelser og foretager fact-finding missioner for at beskrive kvinders og børns situation og behov. WCRWC støttes økonomisk af International Rescue Committee og modtager støtte fra forskellige stiftelser samt organisationer og private bidragsydere. Til specifikke projekter modtages også økonomisk støtte fra FN og den amerikanske stat.

Bilag 1: Kort over Afghanistan

Bilag 2: Kort med seneste sikkerhedsopdatering

Bilag 3: Kort over minebelagte områder

Bilag 4: Pressemeddelelse fra ACBAR af 12. maj 2002

Bilag 5: Bonn-aftalen

